

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101005/B/2020/36119984578518532

**ČINNOSTI MESTA POVAŽSKÁ BYSTRICA K SOCIÁLNE
SLABŠÍM SKUPINÁM OBYVATEĽSTVA V ZÁUJME
ICH OCHRANY A INKLÚZIE**

Bakalárska práca

2020

Elena Faturová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

**ČINNOSTI MESTA POVAŽSKÁ BYSTRICA K SOCIÁLNE
SLABŠÍM SKUPINÁM OBYVATEĽSTVA V ZÁUJME
ICH OCHRANY A INKLÚZIE**

Bakalárska práca

Študijný program: Ľudské zdroje a sociálny manažment

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra sociálneho rozvoja a práce

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Peter Sika, PhD.

Bratislava 2020

Elena Faturová

Ekonomická univerzita v Bratislave
Národohospodárska fakulta

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Elena Fatureová
Študijný program: Ľudské zdroje a sociálny manažment (Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)
Študijný odbor: ekonómia a manažment
Typ záverečnej práce: Bakalárska záverečná práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Činnosti mesta Považská Bystrica k sociálne slabším skupinám obyvateľstva v záujme ich ochrany a inklúzie

Anotácia: Hodnotenie sociálno-ekonomickej situácie vybraných skupín občanov mesta Považská Bystrica. Poukázanie na aktuálny sociálny a ekonomický stav a problémy vybraných sociálnych skupín – seniori a sociálne slabšie skupiny občanov v meste Považská Bystrica, ich postoj k aktivitám zo strany mesta, zistenie činností mesta v záujme zlepšenia kvality života týchto osôb vo väzbe na identifikovanie potenciálu a možného zlepšenia rozvoja a fungovania v danej oblasti.

Vedúci: doc. Ing. Peter Sika, PhD.
Katedra: KSRaP NHF - Kat. sociálneho rozvoja a práce NHF
Vedúci katedry: Ing. Eva Pongrácz, PhD.
Dátum zadania: 14.02.2019

Dátum schválenia: 14.02.2019

Ing. Eva Pongrácz, PhD.
vedúci katedry

ABSTRAKT

FATUROVÁ, Elena: *Činnosti mesta Považská Bystrica k sociálne slabším skupinám obyvateľstva v záujme ich ochrany a inklúzie* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra sociálneho rozvoja a práce NHF. – Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Peter Sika, PhD. – Bratislava: NHF, 2020, 50 s.

Cieľom je zistiť ako funguje zriadený sociálny systém mesta Považská Bystrica, jeho činnosti k sociálne slabším skupinám a nájsť potenciálny priestor na zlepšenie.

V jednotlivých častiach práce sa venujeme sociálne slabším skupinám, ako sú seniori a sociálne slabšie rodiny a jedinci.

Práca je rozdelená do piatich kapitol. Obsahuje 3 tabuľky, 1 graf a prílohu.

Prvá kapitola je venovaná problematike atribútov ako sú definícia sociálneho štátu, jeho prednosti, podpora z hľadiska štátu, objasňujeme základnú terminológiu, skutočnosti ohľadom dotácií od štátu a približujeme problematiku sociálne inklúzie a exklúzie. V druhej a tretej kapitole definujeme čiastkové ciele, venujeme sa metódam výskumu, postupom a spôsobom vyhodnotenia. V štvrtej časti charakterizujeme mesto Považská Bystrica, zisťujeme silné a slabé stránky, identifikujeme priestor na zlepšenie, kladieme hypotézy a výskumné otázky. V záverečnej časti sa venujeme zhrnutiu a odporúčaniam pre ďalší progres.

Kľúčové slová:

sociálna politika, štátna podpora, sociálne slabšie skupiny, inklúzia, exklúzia

ABSTRACT

FATUROVÁ, Elena: *Social and economic development of the selected region in the Slovak Republic* — University of Economics in Bratislava; Faculty of National Economy; Department of Social Development and Labor of FNE. – Supervisor: doc. Ing. Peter Sika, PhD. – Bratislava: FNE, 2020, 50 p.

The aim is to find out how the established social system of the city of Považská Bystrica works, its activities towards socially weaker groups and to find potential space for improvement.

In the individual parts of the work, we focus on socially groups such as pensioners and socially disadvantaged families and individuals.

The thesis is divided into 5 chapters. It contains 3 tables, 1 graph, and 1 annex.

The first chapter is devoted to the issue of attributes such as the definition of the welfare state, its advantages, support of families from the perspective of the state, further clarify the basic terminology, facts regarding state subsidies and approach the issue of social inclusion and exclusion. In the second and third chapters we define partial goals, we focus on research methods, procedures and methods of evaluation. In the fourth part we characterize the town of Považská Bystrica, identifies strengths, weaknesses and find space for improvement, lay hypothesis and ask research questions. In the final part, we focus on the summary and recommendations for further progress.

Keywords:

social policy, state support, socially disadvantaged groups, inclusion, exclusion

Obsah

Úvod	7
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	9
1.1 Sociálny systém	10
1.2 Životné minimum	14
1.3 Hmotná núdza	15
1.3.1 Dávka v hmotnej núdzi	16
1.3.2 Ochranný príspevok	16
1.3.3 Aktivačný príspevok	17
1.3.4 Príspevok na nezaopatrené dieťa	18
1.3.5 Príspevok na bývanie	18
1.3.6 Pomoc v hmotnej núdzi	18
1.3.7 Osobitný príspevok	19
1.3.8 Jednorazová dávka	19
1.4 Kompetencie mesta a cieľové skupiny	20
1.5 Dotácie	22
1.6 Sociálna inklúzia / exklúzia	22
2 Cieľ práce	25
3 Metodika práce a metódy skúmania	27
3.1 Charakteristika mesta v kontexte metód výskumu práce	27
3.2 Pracovné postupy a spôsoby získavania údajov	30
3.3 Metódy vyhodnotenia, štatistika	31
4 Výsledky práce, odporúčania a diskusia	32
4.1 Overenie hypotéz	32
4.2 COVID19: Aktuálna situácia a reakcia mesta	42
Záver	45
Použitá literatúra	46
Prílohy	50

Úvod

Sociálna politika je jedným z hlavných atribútov základných pilierov sociálneho štátu dnešného storočia. Čo má táto politika plniť, obsahovať a na čo sa zameriavať si určuje štát, resp. jeho občania a systém, ktorý je vládncim, označuje jej hranice pôsobenia. Tým by sa dalo povedať, že sociálna politika je akýmsi nástrojom plnenia úloh vecí sociálnych, dotýkajúcich sa priamo občana s cieľom naplniť jeho potreby v každej sfére, čo najlepšie. Zároveň je však súčasťou hospodárskej politiky štátu, neoddeliteľnou súčasťou sociálneho zabezpečenia a činností štátu, ktoré úzko ovplyvňujú dopad na sociálny život svojich obyvateľov. Svojou aktívnou činnosťou vie odstrániť prvé príčiny sociálnych problémov, pričom svojou pasívnou stránkou sa zas pokúša o zmiernenie následkov týchto udalostí, je teda súborom týchto opatrení, nariadení a aktivít, ktoré smerujú k určitému rozvoju človeka, k zlepšeniu životných podmienok, či bezpečia (Sika P. a kol., 2018, str. 14).

Aktéri sociálnej politiky, ktorí ju vykonávajú, sa podieľajú na jej funkciách s rozličným priamym kontaktom s prijímateľom takejto pomoci, aktivity a pod. Týmito aktérmi sú štát v podobe jednotlivých výkonných orgánov foriem realizácie, cez rozhodovaciu, realizačnú až po donucovaciu v závislosti od moci, ktorou disponujú. Druhým subjektom je obec, mesto a VÚC, ktoré zohrávajú pomerne veľkú úlohu vo výkone sociálnej politiky. Nakoľko je, v sociálnom štáte postavenom na demokracii a liberalizme ako je aj Slovensko, táto politika úzkou súčasťou sociálneho zabezpečenia, s voľnou rukou miest a obcí disponujúcich 70% podielových daní z príjmu, vie mesto, resp. obec, pomôcť priamo objektu (občanovi) s konkrétnymi sociálnymi udalosťami, s ktorými sa stretáva a tým zmierniť dosah nepríjemných okolností na jeho budúci život. V neposlednom rade sú aktérmi odborové orgány, zamestnávateľia, občianske združenia, záujmové organizácie, spolky a neziskové organizácie. Posledným z aktérov je rodina, domácnosť a človek sám. Úloha tejto skupiny v sociálnej politike je však oproti predchádzajúcim malá, nakoľko sa v posledných rokoch sústreďuje na väčšiu úlohu štátu (princíp zásluhovosti). Aktivity tejto skupiny sa sústreďujú zväčša na vzájomnú pomoc, starostlivosť a súdržnosť členov.

V súvislosti sociálneho zabezpečenia v systéme sociálnej politiky sa stretávame s pojmom záchranná sociálna sieť, ktorá nám definuje horizontálnu pôsobnosť minimálnych dávok sociálneho zabezpečenia na zredukovanie existenčných úpadkov občanov. Funkcia týchto minimálnych dávok sociálneho zabezpečenia nám určuje akúsi hranicu, pod ktorou nastáva stav, kedy je život jednotlivca, či rodiny ohraničený existenčnými funkciami. Financie

sú v tomto momente na prvom mieste ako si zabezpečiť bezpečie, obživu, ošatenie a potrebné veci na vedenie života určitého štandardu. V rámci tohto systému sa naskytá otázka, ako zabezpečiť funkcionality a účinnosť. Záchranná časť sociálnej politiky poskytuje ak nie celkovú tak, aspoň čiastočnú odpoveď a to prostredníctvom činností a aktivít, ktoré zabezpečuje. V súvislosti s tým, v nasledujúcich častiach práce rozoberáme funkcionality a potrebu existencie životného minima, hmotnej núdze a špecifik sociálneho života v tomto systéme, ako nevyhnutnú súčasť najmä pre skupiny občanov, ktorých sa to dotýka vo väčšej miere. Tieto funkcie a úlohy práve naplňa mesto, resp. obec ako jeden zo subjektov. Cieľom je zistiť ako funguje zriadený sociálny systém mesta Považská Bystrica, jeho činnosti k sociálne slabším skupinám a nájdenie potenciálneho priestoru na zlepšenie

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

S definíciou sociálneho štátu sa stretávame v európskych krajinách demokratického zriadenia vlády pomerne často. V prvopočiatkoch európskych krajín tento systém vznikol v Nemecku, nazývaný tiež aj ako bismarckovský model pochádzajúci z konca 19-stého storočia, ktorý Slovensko neskôr prebralo. Čo to znamená, nám objasňuje mnoho autorov od právnej štruktúry až po vnímanie psychológov z hľadiska sociálno-psychologického. Všeobecne sociálny štát vnímane z hľadiska typológie, ktorá nám naznačuje stratégiu vlády aplikovanej v danom hospodárstve, inak povedané aj usporiadanie vzájomných vzťahov vlády, rodiny a trhu, ktorý tu prevláda, a to ako liberálny, konzervatívny, známy aj ako kresťanskodemokratický (často označovaný práve na Slovensku), univerzalistický, tiež nazývaný ako sociálno-demokratický a rudimentárny (južanský) sociálny štát (Sika P. a kol., 2018, str. 32). Sám autor p. Mihalik (2007, s. 11) hovorí, že zástancovia presadzovania rovnakých príležitostí vyhrotenia dravej konkurencie za každú cenu, tvrdia, že *„vyvážený sociálny a ekonomický rozvoj založený na správnej miere uplatňovania liberálnych princípov predstavuje významný stimul pre rozvoj ekonomiky a vedie k spravodlivejšiemu sociálnemu systému.“* (Mihalik, 2007, str. 11) V štátoch, kde sa presadzuje takýto model sociálne orientovaného hospodárstva, sa do popredia dostávajú modely správania, kedy sa uprednostňuje princíp solidarity, liberálnosti a humanity. Profesor Mihalik pokračuje v utvrdení, že *„uplatňovanie sociálneho trhového hospodárskeho modelu s princípmi sociálneho liberalizmu v novej politickej Európe, by malo uprednostňovať život v podmienkach vyváženého ekonomického a sociálneho rozvoja, založeného na správnej miere uplatňovania liberálnych princípov.“* (Mihalik, 2007, str. 11) Veria teda v to, že tieto princípy, na ktorých zakladajú samotné fungovanie štátu, vytvárajú možnosti a príležitosti na lepší a kvalitnejší život. Takéto správanie vedie, alebo by malo viesť, k rozvoju ekonomiky národov a k spravodlivejšiemu sociálnemu systému. Inak nazývaný aj štát blahobytu, ktorý zahrňuje prvky demokracie, kedy sa politický režim uplatňovaný v danom štáte orientuje prosociálne, sa angažuje a snaží sa vytvoriť podmienky pre fungovanie sociálneho systému v prospech svojich občanov v najvyššej možnej miere. Takáto ekonomika je definovaná aj ako zmiešaná, kedy sa stretáva voľnosť trhu so štátnymi intervenciami v obmedzenej miere

1.1 Sociálny systém

Systém vytvorený na základe existujúcej a uplatňovanej sociálnej politiky v národnom hospodárstve slúžiaci obyvateľovi na tomto území pri jeho naplňovaní sociálnych potrieb pre zlepšenie svojej životnej situácie. Je nástrojom sociálnej politiky vytvárajúci mechanizmy na zabezpečenie a redistribúciu finančných prostriedkov na systém sociálneho zabezpečenia.

Systém sociálneho zabezpečenia

Sociálne zabezpečenie je vo svojej podstate v úzkom spojení s realizáciou sociálnej politiky daného štátu a predstavuje jadro sociálnej politiky. Možno ho považovať za základný inštitút sociálnej politiky (Rievajová E. a kol., 2017 str. 1). Z uvedeného možno odvodiť, že je to akási sústava, či štruktúra právnych, finančných a organizačných inštrumentov a opatrení, ktorých cieľom je kompenzácia zlého, nepriaznivého stavu a dôsledkov rôznych životných situácií, ktoré ohrozujú základné existenčné práva občana a tiež sa snaží o ich predchádzanie prostredníctvom prevencie. Tieto udalosti ohrozujúce život a kvalitu života nazývame inak aj sociálne udalosti.

Sociálna udalosť je taká udalosť, ktorá svojim pričinením spôsobuje občanovi skutočnosť, kedy sa dostáva do stavu potreby sociálnej služby, či inej sociálnej pomoci hmotnej i nehmotnej a nevie ju kompenzovať vlastným pričinením. Takéto udalosti vieme z hľadiska predvídateľnosti ich vzniku deliť nasledovne (Rievajová E. a kol., 2017, str. 4):

- úplne predvídateľné (vieme, že nastanú aj kedy, napr. lehota uplatnenia nároku),
- vieme, že nastanú, ale nevieme kedy (napr. smrť),
- vieme, kedy nastanú, ale nie sme si istý, že sa tak stane (napr. dosiahnutie plnoletosti, dôchodkového veku),
- nevieme, kedy ani či nastanú, sú úplne nepredvídateľné (napr. choroba, úraz).

Podsystémy sociálneho zabezpečenia

Subsystémy sociálneho zabezpečenia sa navzájom od seba líšia svojimi princípmi uplatňovania a druhmi sociálnych udalostí, ktoré svojim pôsobením kryjú a financujú.

Na tomto základe rozlišujeme:

- sociálne poistenie (social insurance),
- sociálnu pomoc (social assistance),
- štátnu podporu (state benefits).

Sociálne poistenie

Sociálne poistenie je najviac preferovaná forma zabezpečenia sociálnych potrieb občanov v prípadoch spojených so stratou príjmu z rôznych dôvodov, ako materstvo, úraz, choroba, staroba, ošetrovanie člena rodiny alebo strata živiteľa rodiny. Je charakteristické svojou obligatórnosťou vyplývajúcou zo zákona a tiež zo zákonom stanoveným rozsahom pôsobenia, podmienky na definovanie sociálnej udalosti a prípadného nároku a tiež spôsob akým sa financuje a spravuje takto vzniknutá udalosť.

Rozsah sociálneho poistenia podľa znenia zákona tvorí:

- nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva,
- dôchodkové poistenie, a to
 - starobné poistenie ako poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia,
 - invalidné poistenie ako poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu poistenca a pre prípad úmrtia,
- úrazové poistenie ako poistenie pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu (ďalej len „pracovný úraz“) a choroby z povolania,

garančné poistenie ako poistenie pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojovanie nárokov zamestnanca, na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu podľa osobitného predpisu a na úhradu povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „príspevky na starobné dôchodkové sporenie“) nezaplatených

- zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie,
- poistenie v nezamestnanosti ako poistenie pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku nezamestnanosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti (461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, §2).

Sociálna pomoc

Sociálna pomoc ako jedna zo súčastí sociálnej politiky, ktorá plní jednak funkciu ochrannú, či už jednotlivca alebo rodiny v dobe, alebo za okolností, ktoré sú typické svojim charakterom nepriazne sociálnej udalosti, sa spolu so sociálnym poistením v rámci poskytovania na Slovensku Sociálnou poisťovňou, ako povinné poistenie pre každého občana na našom území, stará o to, aby zabezpečila určitú pomoc prostredníctvom systému sociálneho zabezpečenia (ktorého je súčasťou ako podsystem), čo znamená, že je súborom legislatívy, financií a opatrení na pomoc a podporu občanom, ktorí ju nevyhnutne a preukázateľne potrebujú. Takáto pomoc má zároveň, okrem iného, pomôcť predchádzať sociálnemu a spoločenskému vylúčeniu člena zo spoločnosti. Zároveň sa však predpokladá aktívna účasť občana na aktivitách vedúcich k tomuto cieľu.

Všetky aktivity a práce spojené s výkonom sociálnej pomoci sú vykonávané v rámci sociálnej práce, zabezpečovanej pracovníkmi a zamestnancami verejnej správy (najmä samosprávy miest a obcí). Títo zamestnanci sa zameriavajú na získavanie informácií, ich spracovanie, identifikovanie príčin vzniku nepriaznivých situácií, vzniku hmotnej a sociálnej núdze a navrhovanie možných riešení na ich redukovanie. Všetky tieto postupy, spôsoby riešenia, odporúčania a rámec legislatívnej podpory upravuje zákon o sociálnej pomoci. V znení tohto zákona nám legislatíva hovorí, že takáto sociálna pomoc je poskytovaná len občanovi, ktorý si svoj aktuálny finančný, sociálny a iný nepriaznivý stav nevie zabezpečiť a zlepšiť vlastným pričinením (461/2003 Z. z. zákon o sociálnom poistení). Bližšie sa tejto téme venujeme v sekcii 1.3 Hmotná núdza.

V rámci riešenia nepriaznivých sociálnych udalostí je nevyhnutnou súčasťou tzv. sociálna prevencia. Táto prevencia má slúžiť v troch rozličných fázach (podľa miery neuspokojivej/zlej životnej situácie) na predchádzanie vzniku okolností vedúcich k vylúčeniu zo spoločnosti, vzniku psychických (nedostatočný vývoj, trauma), ale aj fyzických porúch (závislosť na návykových látkach) alebo ich prehlbovaniu. Na základe miery ohrozenia stavu objektu prijímania sociálnej pomoci, ju delíme na primárnu, sekundárnu a terciárnu. V primárnej prevencii sa sústreďujeme najmä

na výchovu, osvetu a celkové zabezpečenie normálneho vývoja, sekundárna prevencia sa naopak sústreďí na riešenie konkrétnych problémov a poruchami vývoja, a terciárna má za úlohu zabráňovať najvyššej miere narušenia celkového vývoja a predchádzať prehlbovaniu problémov a návykov vedúcich k zhoršeniu stavu a vylúčeniu zo spoločnosti ako takej (bezdomovci, neprispôsobiví agresori a pod.) (Sika P. a kol., 2018, str. 224).

Štátna podpora

Štátna sociálna podpora sa realizuje spravidla prostredníctvom sociálnych dávok. Tieto dávky sa vyplácajú v prípadoch, kedy poisťný systém nedokáže pokryť sociálnu udalosť, v ktorej sa občan nachádza. V rámci legislatívy Slovenskej republiky sú tieto dávky nastavené tak, aby boli motivačné a stimulačné v oblasti rodinnej politiky, tzn. sústreďí sa najmä na podporu rodín s deťmi. Ako bolo spomenuté v úvode práce, sociálna záchranná sieť, ktorá bola na Slovensku budovaná za čias reformy 90-tych rokov, bola primárne bodom, kedy sa tieto dávky začali formovať do stavu, v akom sa nachádzajú teraz. Všetky tieto dávky štátnej podpory a ich výška sa odvíjajú od aktuálneho stavu ekonomickej prosperity národného hospodárstva, výšky priemernej mzdy a pod. Avšak, čo je prioritou – vybrané dávky štátnej sociálnej podpory sa progresívne navyšujú tak, aby boli motiváciou na zakladanie rodín najmä z hľadiska demografického vývoja posledných rokov a za predpokladaného starnutia obyvateľstva na najbližšie roky. To by ovplyvnilo nie len ekonomickú stránku krajiny, no i tu sociálnu. Všetky dávky sociálnej podpory sú charakteristické uplatňovaním princípu solidarity, založeným na vzájomnej podpore ľudí. Dávky, ktoré vypláca štát, sú spôsobom, akým sa snaží o udržanie rovnakej minimálnej životnej úrovne obyvateľov naprieč krajinou a minimalizovaním dopadov a hrozby chudoby. Najčastejšími príčinami vzniku chudoby rodín je nepredvídateľná situácia, ktorá môže nastať a tak ohroziť a narušiť finančný rozpočet domácnosti. Medzi takéto udalosti zaraďujeme najviac finančne zasahujúce udalosti akými sú materstvo a následná výchova dieťaťa.

Všetky podmienky a spôsoby ako realizovať štátnu sociálnu podporu upravuje 461/2003 Z. z. zákon o sociálnom poistení a 417/2013 Z. z. zákon o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov

1.2 Životné minimum

Je všeobecne uznaná suma príjmov, pod ktorom nastáva stav hmotnej núdze. Sumy životného minima sú upravené zákonom, pre každú osobu v domácnosti jednotlivo, podľa konkrétnych podmienok a suma týchto jednotlivých príjmov označuje celkovú sumu príjmov, ktorá označuje, či je daná posudzovaná domácnosť na hranici životného minima, poprípade pod, či nad jej hranicou. Pokiaľ sa nachádza pod hranicou tohto životného minima, štát vypláca podporu vo forme dávky v hmotnej núdzi. Hranicu na vyplácanie takejto dávky určuje zákon nasledovne:

- 210,20 eur mesačne, ak ide o jednu plnoletú fyzickú osobu,
- 146,64 eur mesačne, ak ide o ďalšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu,
- 95,96 eur mesačne, ak ide
 - zaopatrené neplnoleté dieťa,
 - nezaopatrené dieťa (183/2019 Vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky z 12. júna 2019 o úprave súm životného minima).

Na zistenie príjmu fyzickej osoby na účely určenia súm životného minima sa započítavajú:

- u posudzovanej fyzickej osoby jej príjem a príjem jej manžela,
- u rodičov s nezaopatreným dieťaťom príjmy týchto rodičov a príjem nezaopatreného dieťaťa žijúceho s nimi v domácnosti,
- u rodičov, ktorí sú sami nezaopatrené deti, ich príjmy a príjmy, ktoré na ne poberá iná fyzická osoba,
- u nezaopatreného dieťaťa jeho príjem a príjem jeho rodičov, ak s ním žijú v domácnosti; ak toto dieťa žije v domácnosti len s jedným rodičom, s inou fyzickou osobou alebo samostatne, príjem dieťaťa, príjem rodiča a príjem, ktorý na dieťa poberá iná fyzická osoba,
- u zaopatreného neplnoletého dieťaťa jeho príjem (601/2003 Z. z. zákon o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov, §3).

Tieto sumy sa vždy upravujú k 1. júlu aktuálneho roka

1.3 Hmotná núdza

Stav hmotnej núdze nastáva vtedy, keď príjem všetkých členov v domácnosti nedosahuje výšku životného minima a členovia takejto domácnosti si nevedia vlastným pričinením zabezpečiť dostatočné finančné zabezpečenie na to, aby sa z tejto situácie vymanili.

V prípade, že sa osoba dostane do stavu hmotnej núdze je povinnosťou zo strany štátu sa o takto postihnutého občana postarať a to formou dávok, informatizácie, sociálnych služieb a v neposlednom rade prevencie proti takémuto stavu v dobe, kedy sa ešte nenachádza v situácii hmotnej núdze. Ľudia, ktorí sa ocitnú v takejto situácii sú všeobecne označovaní ako sociálne slabšie skupiny, rodiny či jedinci. Samozrejme, nevyplýva to len zo statusu hmotnej núdze. Do tejto skupiny tiež môžeme zaradiť osoby ťažko postihnuté, osoby v dôchodkovom veku odkázané na starostlivosť druhej osoby, osoby mentálne, či duševne postihnuté a odkázané na starostlivosť druhej osoby. Tieto skupiny čelia aspektom bežného života omnoho ťažšie ako ľudia, ktorí sa v tejto situácii nenachádzajú. Ich výdavky veľakrát prekračujú sumu príjmov, ktoré majú, čím sa dostávajú do nepriaznivej finančnej situácie, ktorá môže mať až katastrofálne či deštruktívne dôsledky a to v podobe hmotnej alebo psychickej. Štát, ako posledný subjekt pomoci, by sa mal snažiť o to, aby takto postihnutí ľudia predišli týmto katastrofálnym dôsledkom. Ďalšími zo subjektov, ktorí majú v kompetencii schopnosť pomôcť týmto jedincom sú samosprávy, obce a mestá. Tieto majú právne a iné spôsobilosti na vytváranie takých pracovných, kultúrnych či obdobných zariadení, inštitúcií a jednotlivých aktivít, ktoré môžu týmto osobám pomôcť zaradiť sa do spoločnosti, posilniť sociálne väzby a zvýšiť tak kvalitu svojho života.

Pomoc v hmotnej núdzi môže byť poskytovaná formou dávky v hmotnej núdzi, ochranného príspevku, aktivačného príspevku, príspevku na nezaopatrené dieťa alebo príspevku na bývanie.

1. 3. 1 Dávka v hmotnej núdzi

Dávka v hmotnej núdzi sa chápe ako suma vyplácaná na zabezpečenie základných životných podmienok. §10 zákona 417/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov jej výšku upravuje nasledovne:

- 64,70 eur mesačne, ak ide o jednotlivca,
- 123,10 eur mesačne, ak ide o jednotlivca s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi,
- 112,50 eur mesačne, ak ide o dvojicu bez detí,
- 168,40 eur mesačne, ak ide o dvojicu s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi,
- 179,80 eur mesačne, ak ide o jednotlivca s viac ako štyrmi deťmi,
- 226,90 eur mesačne, ak ide o dvojicu s viac ako štyrmi deťmi.

1. 3. 2 Ochranný príspevok

Ochranný príspevok je určený na zaopatrenie osobných výdavkov jedinca, ktorý nemá sám možnosť si zabezpečiť alebo aspoň zvýšiť svoj príjem vlastným pričinením. Nárokovať si na tento príspevok má osoba, ktorá poberá alebo má nárok na starobný alebo predčasný starobný dôchodok alebo je invalidná na 70% svojej pracovnej činnosti, je osamelým rodičom, ktorý sa stará o dieťa do 32 týždňa života, stará sa o ťažko zdravotne postihnutú osobu odkázanú na starostlivosť alebo sa zúčastňuje na resocializačných programoch. Tento príspevok nemôže byť kombinovaný s aktivačným príspevkom. Inak povedané, tento príspevok je určený ako finančný nástroj ochrany občana pred nepriazňou osudu, kedy si nevie pomôcť sám prácou alebo za pomoci členov rodiny. Príspevok sa poskytuje osobe, ktorá sa nachádza v hmotnej núdzi. Výška tohto príspevku pre rok 2020 je 63,07 eur, pričom pre občana, ktorý sa nachádza viac ako 30 dní v nepriaznivom zdravotnom stave sa táto suma zmenšuje takmer o polovicu, tzn. na 34,69 eur, no tento stav môže trvať najviac 3 mesiace, po uplynutí tejto doby sa ochranný príspevok už nevypláca ak posudkový lekár neurčí, že táto osoba bude v nepriaznivom zdravotnom stave pokračovať v neprerušenom stave a to najviac 12 mesiacov. Tento nepriaznivý stav sa pritom vzťahuje aj na osobu, ktorá sa posudzuje spolu s osobou v hmotnej núdzi, ktorá tento príspevok poberá.

1. 3. 3 Aktivačný príspevok

Aktivačný príspevok slúži ako motivácia pre udržanie alebo prehĺbenie, či zvýšenie si schopností, vedomostí, zručností, či už vedomostných, odborných alebo praktických a pracovných návykov pre budúce možné uplatnenie sa na trhu práce. Je jedným z nárokov na v stave hmotnej núdzy. Suma tohto príspevku je 135,70 eur pre osobu, ktorá má príjem zo závislej činnosti vo výške aspoň minimálnej mzdy; sumou 67,90 eur pre osobu, ktorá je v evidencii uchádzačov o zamestnanie, a:

- vzdeláva sa na získanie nižšieho stredného vzdelania,
- zvyšuje si kvalifikáciu prostredníctvom externého štúdia na strednej / vysokej škole (ak nezískal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa),
- podieľa sa na vzdelávaní a príprave pre trh práce a projektov v znení zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti (32 hodín počas 30 dní),
- je plnoletý a robí aktivačnú činnosť cez činnosti menších obecných služieb opäť v znení zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti,
- je plnoletý a pracuje na aktivačných činnostiach pre obec v rozsahu 64 – 80 hodín mesačne na základe dohody s obcou / úradom / rozpočtovou organizáciou /príspevkovou organizáciou, ktorou zriaďovateľ je obec,
- je plnoletý a vykonáva dobrovoľnícku činnosť v súlade so zákonom č. 406/2011 o dobrovoľníctve v rozsahu 64 – 80 hodín mesačne na základe dohody so zriaďovateľom,

alebo sa mu vypláca rodičovský príspevok, alebo ak je študentom na strednej alebo vysokej škole pokiaľ nedosiahol vzdelanie druhého vysokoškolského stupňa, alebo vykonáva dobrovoľne vojenskú prípravu v znení zákona o dobrovoľnej vojenskej službe, je suma 67,90 eur, preto tento príspevok má funkciu motivácie sa zamestnať a pokračovať vo vzdelávaní sa a zvyšovať tak svoju hodnotu na trhu práce (417/2003 Zákon o pomoci v hmotnej núdzy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, §12). Na aktivačný príspevok nemá nárok tá osoba, ktorá je vedená v evidencii uchádzačov o prácu, vykonáva absolventskú prax a poberá za ňu príspevok na túto prax alebo príspevok na aktivačnú činnosť dobrovoľníckej služby alebo spĺňa podmienky na poberanie ochranného príspevku.

1. 3. 4 Príspevok na nezaopatrené dieťa

Príspevok na nezaopatrené dieťa je suma financií slúžiacich na podporu výchovy, vzdelania a všestranného rozvoja a vývoja dieťaťa, ktoré plní svoju povinnú školskú dochádzku. Suma tohto príspevku je 18,60 eur mesačne na dieťa. Vylúčený z poberania tohto príspevku je rodič alebo zákonný zástupca dieťaťa, ktorý nedodrížiava a nedbá nad plnením povinnej školskej dochádzky alebo bolo tejto osobe alebo dieťaťu v jeho starostlivosti uložené výchovné opatrenie a toto neplní svoj účel (417/2003 Zákon o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov, §13).

1. 3. 5 Príspevok na bývanie

Príspevok na bývanie je určený na úhradu čiastočných nákladov v súvisi s bývaním. Táto suma sa odvíja od počtu osôb posudzovaných v jednej domácnosti a to 57,20 eur pre domácnosť s jedným členom, 91,40 eur pre domácnosť s viacerými členmi alebo pokiaľ sa jedná o byt v nájme s viacerými nájomcami. Tento príspevok patrí, ak je niektorý z členov:

- majiteľom či spolumajiteľom bytu alebo rodinného domu, ktorý užíva na bývanie,
- nájomcom bytu, rodinného domu, obytnej miestnosti určenej na trvalé bývanie (napr. ubytovne),
- pokiaľ domácnosť býva v zariadení podporovaného bývania, v dome seniorov, sociálnych služieb, špeciálnom zariadení (ak sa tu poskytuje sociálna služba plnoletej osobe celoročnou formou), v útulku, domove na polceste, zariadení núdzového bývania, či krízovom stredisku (417/2003 Zákon o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov, §14).

1. 3. 6 Pomoc v hmotnej núdzi

Suma pomoci v hmotnej núdzi sa určuje ako rozdiel úhrnu dávok v hmotnej núdzi, na ktoré má osoba nárok, výšky ochranného príspevku, aktivačného príspevku, príspevku na každé nezaopatrené dieťa, o ktoré sa výlučne stará, príspevku na bývanie, ktorý pravidelne poberá a úhrnu príjmov členov domácnosti (417/2003 Zákon o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov, §15). Sumy tejto pomoci sú pravidelne upravované na základe vývoja stavu ekonomickej situácie národného hospodárstva

1. 3. 7 Osobitný príspevok

Osobitný príspevok náleží za každého člena domácnosti, pričom sa vypláca takému členovi domácnosti, ktorému vznikol pracovnoprávny pomer zo závislej činnosti v rozsahu polovice stanoveného týždenného pracovného času a jeho príjem dohodnutý v pracovnej zmluve je minimálne vo výške minimálnej mzdy zodpovedajúcej tomuto rozsahu, avšak maximálne vo výške dvojnásobku minimálnej mzdy a to najviac 18 po sebe idúcich kalendárnych mesiacov vo výške 126,14 eur mesačne za prvých 12 mesiacov, 63,07 eur po zvyšných 6 mesiacov. Tento príspevok sa prestáva platiť dňom, ktorý nasleduje po dni uplynutia výpovednej lehoty ak sa tento pracovný vzťah neskončil v ochrannej dobe. Vypláca sa tiež členovi domácnosti, ktorý pred vznikom takéhoto pracovnoprávneho vzťahu bol dlhodobo nezamestnaný alebo 12 mesiacov po sebe nasledujúcich nevykonával činnosť charakteru pracovnej závislej činnosti, nemal príjem z podnikania, alebo inej SZČ (samostatne zárobkovej činnosti), či obdobný príjem v cudzine, rovnako tak neplnil povinnú školskú dochádzku, či sa nepripravoval na budúce povolanie formou denného štúdia, nepoberal nemocenské, materské alebo starobný, invalidný, výsluhový či iný dôchodok a poskytuje sa takejto osobe pomoc v hmotnej núdzi v súvisi so vznikom pracovnoprávneho vzťahu zo závislej činnosti. Pokiaľ člen domácnosti začne čerpať pracovné alebo služobné voľno bez náhrady príjmu alebo nastupuje na výkon trestu odňatia slobody, či výkon detencie, týmto dňom sa prestáva príspevok vyplácať (417/2013 Z. z. zákon o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov, §16).

1. 3. 8 Jednorazová dávka

Jednorazová dávka je suma finančných prostriedkov určená na čiastočnú úhradu výdavkov mimoriadneho charakteru, tzn. nie sú opakovanými udalosťami. Táto dávka má teda najmä zabezpečiť základné ošatenie, jedlo, obuv, vybavenie domácnosti ako sú základné kusy nábytku, napr. posteľ, stôl, stoličky a pod., ale aj elektrické spotrebiče na prípravu jedla (chladnička, práčky, vykurovacie teleso a pod.), ale tiež riad, periny, školské potreby a iné základné, na život nevyhnutné potreby. Takúto dávku je možné preukázať len raz a to do výšky poukázaných skutočných výdavkov, no maximálne do výšky trojnásobku výšky PŽM (platného životného minima) na jednu plnoletú osobu.

1.4 Kompetencie mesta a cieľové skupiny

Doteraz sme sa venovali iba kompetenciám a povinnostiam zo strany štátu. Existuje však zákon, ktorý nám určuje konkrétne činnosti a kompetencie, ktoré spravuje priamo obec alebo krajská samospráva. V rámci skúmania našej práce si priblížime práve tieto skutočnosti.

V znení zákona 416/2001 o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, konkrétne §2 sa dozvieme, že v rámci sociálnej pomoci (mimo iného) obec poskytuje starostlivosť v sociálnych zariadeniach a tiež zriaďovanie zariadení sociálnych služieb, zároveň rozhoduje o poskytnutí opatrovateľskej služby a platby za jej využívanie, rozhoduje o poskytnutí prepravnej služby, o zriaďovaní a kontrole zariadení sociálnych služieb ako sú domov sociálnych služieb pre deti, ktorým sa poskytuje starostlivosť celoročne, detský domov, krízové stredisko a resocializačné stredisko. Mimo sociálnej pomoci, v rámci kultúrnej osvetu a starostlivosti má obec pôsobnosť ochrany prírody, telesnej kultúry, divadelnej činnosti, zdravotníctva a regionálneho rozvoja. Obec má rovnako možnosť samostatne rozhodnúť, či niečo poskytne alebo vykoná v situácii, ak sa občan dostane do nepriaznivej situácie. V rámci tejto pôsobnosti samosprávy štát už nemusí tieto aktivity financovať, samospráva na ne vynakladá svoje financie z rozpočtu miest a obcí alebo rôznych fondov.

§3 tohto zákona ďalej upravuje pôsobnosti samosprávneho kraja, kedy sa jeho pôsobnosť, v rámci kompetencií relevantných pre náš výskum, vzťahuje na sociálnu pomoc a to „*poskytovanie starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb (domov sociálnych služieb pre deti, ktorým sa poskytuje starostlivosť týždenne, domov sociálnych služieb pre dospelých, ktorým sa poskytuje starostlivosť celoročne a týždenne, zariadenie chráneného bývania, domov pre osamelých rodičov, stanice opatrovateľskej služby, zariadenie pestúnskej starostlivosti, útulok, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb pre deti, ktorým sa poskytuje starostlivosť denne)*, ďalej „*vypracúvanie a zverejňovanie koncepcie sociálnych služieb, sociálnej prevencie a sociálneho poradenstva na svojom území*“. Mimo iné, koná aj činnosti kontroly zariadení poskytujúcich sociálne služby alebo poradenstva, úroveň vykonávanej sociálnej prevencie alebo sociálnoprávnej ochrany a v neposlednom rade vykonáva kontrolu hospodárenia s financiami poskytnutými takémuto zariadeniu.

Výkonnú moc nad týmito štátnymi orgánmi má Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy pre sociálne poistenie a záležitosti s ním spojené, ďalej pre štátne sociálne služby, dávky, podporu sociálnej inklúzie, sociálnoprávnu ochranu

detí, koordinácie rodinnej politiky a pre sociálnu politiku ako takú (575/2001 Z. z. zákon o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, §15).

Cieľové skupiny výskumu

Sociálna politika rozlišuje objekty prijímania pomoci a starostlivosti o občana podľa naliehavosti a existencie sociálnej udalosti. V našej práci sa zameriavame na dve skupiny – sociálne slabšie skupiny (jedinci, rodiny) a seniori. Tieto skupiny vyžadujú pozornosť štátu v najvyššej možnej miere, nakoľko sú vysoko zasahované a ohrozované sociálnym vylúčením, chudobou a inými hrozbami. Jedná sa o sociálne slabších jedincov, rodiny a ľudí v dôchodkovom veku, najmä seniorov s potrebou celodennej starostlivosti.

Do skupiny sociálne slabších jedincov a rodín môžeme zaradiť deti bez domova, osoby ťažko zdravotne postihnuté, osoby nachádzajúce sa v nepriaznivej sociálnej udalosti, osoby na prahu životného minima a v hmotnej núdzi, osoby diskriminované a týrané. Týmto občanom sa poskytuje zvýhodnené ubytovanie v mestských nájomných bytoch, služby Domova na pol ceste, Denných centier, Krízových centier, služby zariadení v správe občianskych organizácii a neziskových inštitúcií v spolupráci s mestom a služby právneho a sociálneho poradenstva na pomoc týmto skupinám. Seniori, ktorí vyžadujú celodennú starostlivosť, často hľadajú zadosťučinenie v rámci centier sociálnych služieb a zariadeniach na ubytovanie pre seniorov, kde sa im celodenná starostlivosť poskytuje v plnej miere. Mimo toho samosprávy a VÚC (vyššie územné celky) v rámci svojich pôsobností a prenesených kompetencií zriaďujú Denné centrá a poskytujú opatrovateľskú starostlivosť pre občanov v dôchodkovom veku za nulový alebo nízky poplatok. Tieto služby môžu využívať na účely, kedy si sami nevedia zabezpečiť určité náležitosti (napr. doprava do kúpeľov, asistencia pri nákupoch, návšteve lekára a pod.), tzv. odľahčovacie služby, alebo na voľnočasové aktivity

1.5 Dotácie

Dotácie od štátu slúžia primárne občanom, ktorí túto pomoc nevyhnutne potrebujú. Systém poskytovania, úpravy, podmienky a spôsob poskytovania takýchto dotácií upravuje 443/2010 Z. z. zákon o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní. V §3 zákona č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní sa uvádza, že o dotáciu možno požiadať, pokiaľ sa jedná o „*obstaranie nájomného bytu na účel sociálneho bývania, obstaranie technickej vybavenosti, odstránenie systémovej poruchy bytového domu*“, s tým, že o takúto dotáciu môže výhradne požiadať len právnická osoba, ktorá môže byť podľa znenia §3 a §7 zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky „*obcou / mestom, vyšším územným celkom, bytovým družstvom, vlastníci bytových a nebytových jednotiek zastúpených správcom, spoločenstvo vlastníkov alebo nezisková organizácia poskytujúca služby zabezpečujúce bývanie*“.

V tejto práci si priblížime problematiku dotácii sociálneho bývania a dotácii na kultúrno-spoločenské aktivity, udalosti, pomoc a podporu konkrétnym skupinám, ktoré poskytlo mestom pre svojich obyvateľov.

Mesto Považská Bystrica poskytuje svojim sociálne slabším občanom bývanie prostredníctvom mestských nájomných bytov, ktoré vybudovalo prostredníctvom dotácie primárne od Fondu rozvoja bývania. Najnovšia výstavba prebehla začiatkom roka 2016, kedy sa postavili 2 bytovky na ulici Kukučínovej s celkovým počtom 44 nájomných bytov. Financovanie tejto výstavby bolo poskytnuté zo Štátneho fondu rozvoja bývania a dvoch dotácií ministerstva dopravy. Celková suma investícií na tieto 2 bytovky bola zhruba 2,5 milióna eur, pričom samotné technické vybavenie si mesto financuje z vlastných zdrojov. Každá z bytoviek obsahuje 22 bytov, z toho 16 dvojizbových a 6 jednoizbových.

1.6 Sociálna inklúzia / exklúzia

V rámci stratégie Európa 2020 (MPSVR SR, 2020) sa Slovensko zaviazalo ako jeden z členských štátov Európskej Únie o dodržiavanie zásad vedúcich k udržateľného ekonomickému, konkurencieschopnému a ekologickému hospodárstvu a rastu, znižovaniu nezamestnanosti s cieľom budúcej zamestnanosti na území Slovenskej republiky až 75% obyvateľstva, poskytovania investícií do vedy a výskumu vo výške 3% HDP, o inteligentný rast založený na maximálnom a efektívnom využívaní inovácií a znalostí a v neposlednom rade podporou hospodárstva, s čo najvyššou mierou zamestnanosti na zabezpečenie

sociálnej a územnej súdržnosti. V nadväznosti na tento dokument sa vytvoril plán „Boj proti chudobe“ realizovaný Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny, kde ilustrujú postupy a spôsoby boja proti dopadom chudoby a spôsoby ako sa tomuto vyhnúť prostredníctvom Národnej rámcovej stratégie podpory sociálneho začlenenia a boja proti chudobe (MPSVR SR, 2020, www.employment.gov.sk)

Plán „Boj proti chudobe“

Rámec otázok a bodov toho, ako môže každá krajina bojovať proti chudobe vlastnými opatreniami určila Európska komisia vo vyššie spomínanom dokumente. Na základe tohoto dokumentu má každá členská krajina prispôbiť podmienky uskutočňovania nariadení a vytvárať samotné riešenia pre skupiny, ktorých sa chudoba dotýka alebo hrozí najviac. Všeobecne sa medzi tieto skupiny zaradzujú rodiny s deťmi, prisťahovalci, staršie osoby a osoby ťažko zdravotne postihnuté. Medzi body, ktoré sú obsiahnuté v tomto rámci patrí najmä *„odstránenie chudoby detí a chudoby v rodinách, uľahčenie prístupu na trh práce, k vzdelaniu a odbornej príprave, prekonávanie diskriminácie a riešenie rodových a vekových aspektov chudoby, boj proti finančnému vylúčeniu a nadmernej zadlženosti, boj proti zlému bývaniu a vylúčeniu v oblasti bývania, podporu sociálneho začlenenia zraniteľných skupín“* (Európska Komisia, 2020, www.ec.europa.eu).

Sociálna exklúzia a inklúzia

Sociálna inklúzia, inak aj sociálne začlenenie, je okrem iného jedným z hlavných bodov plánu „Boj proti chudobe“. Sociálne vylúčenie je jedno z najhorších možných scenárov, ktoré môže nastať v prípade nedostatočnej socializácie, snahy začleniť sa do spoločnosti, byť zo spoločnosti vyňatí z dôvodu neprispôsobenia sa pravidlám, kvôli konfliktnému a agresívnemu správaniu, ktoré býva častou príčinou po požívaní a pod vplyvom omamných látok a iným príčinám vedúcim k sociálnej exklúzii. Sociálne vylúčenie rieši spravidla sociálny pracovník, ktorý sa snaží takejto situácii vyhnúť preventívnymi ale i nápravnými činnosťami. V prvom rade je však dôležitý prístup samotného človeka, ktorého takáto skutočnosť ohrozuje. Sociálna exklúzia môže byť v niektorých prípadoch i dôsledok rasovej diskriminácie, nedostatočného vzdelania, náboženského presvedčenia, či dokonca pohlavia. S tým súvisí aj neskorší dopad na nezamestnanosť a vznikajúcu chudobu. Sociálna exklúzia alebo inak sociálne vylúčenie môžeme definovať aj inak, psychologicko-právne. British Journal of Psychiatry vo svojej publikácii definuje exklúziu v podobe dvoch konceptov, v preklade z angličtiny – *„Demos s dôsledkami na práva občanov a zároveň*

občianstvo, pričom jeho realizácia a status vedie ku kvalite sociálnych, politických a zákonných práv (Marshall, 1973). Inými slovami, program Demos sa týka rozsahu prístupových práv, ktoré ponúka občianstvo daného štátu. Je to však komplexný koncept a v rámci multietnických spoločností bude často existovať diferencovaný sociálny status a prístup k právam pre rôzne etnické a kultúrne skupiny“ (Huxley P. – Thornicroft G., 2003, str. 289). Demos zahŕňa zároveň aj určité ukazovatele, ktoré značia, podľa danej definície občianstva, informácie oblastí zamestnanosti, zdravotníctva, sociálneho zabezpečenia, vzdelávania, ale tiež aj demokratizácie a procesov s tým spojených, oproti tým, ktorí nie sú v Demos zahrnutí.

Sociálna inklúzia, teda začlenenie do spoločnosti, je nevyhnutnou potrebou každého jedinca. Najviac ohrozenými skupinami ľudí sú práve mladí ľudia s telesným postihnutím, mentálnymi dysfunkciami, starí ľudia a ľudia na okraji spoločnosti z rôznych dôvodov, najčastejšie z etnologických, rasových a dôvodu nedostatočného vzdelania. Pre ľudí, ktorí nevedia ako sa začleniť do spoločnosti, majú problém s komunikáciou, správaním a podobne, pomáha sociálny pracovník, ktorý takéhoto jedinca vedie k správne mu chovaniu, prejavovaniu, návykom, výchove a spôsobom vedenia života, ktoré mu zabezpečia v budúcnosti plynulý chod života bez rizika a hrozby vylúčenia zo spoločnosti. Mimo iné *„podpora sociálneho začlenenia, najmä prostredníctvom znižovania chudoby, je jadrom vytvárania vyrovnanejšej a súdržnejšej spoločnosti a je jedným z piatich kľúčových cieľov rámcovej politiky EÚ Európa 2020“* (Eurofound, 2020, www.eurofound.europa.eu). Hrozba sociálnej exklúzie stúpa medzi staršími ľuďmi a medzi tými, ktorí odišli z trhu práce. Dlhodobá nezamestnanosť a aj neistota zamestnania postupne vedú medzi viacero staršími Európanmi k prehlbovaniu nerovností a hrozbám chudoby. *„Pri hľadaní opatrení na podporu sociálneho začlenenia staršej populácie, ktorá už opustila trh práce, sa venuje väčšia pozornosť opatreniam na podporu dobrovoľníctva, podporovaním sociálneho zapojenia v starobe a zdravého starnutia.“* (Eurofound, 2020, www.eurofound.europa.eu).

Preto ako vidíme, je potrebné zaoberať sa tak nie len mladšou generáciou, ktorá má síce veľakrát deštruktívne návyky a zvyky vedúce k sociálnej exklúzii, no i starším obyvateľstvom a obyvateľstvom v dôchodkovom veku, ktoré je vysoko ohrozenou skupinou obyvateľstva sociálnym vylúčením.

2 Cieľ práce

Táto bakalárska práca je primárne rozdelená do dvoch základných častí a to teoretickej a praktickej. Jej hlavným cieľom je nájsť nedostatky vo fungujúcom sociálnom systéme nastavenom v meste Považská Bystrica z hľadiska sociálnych skupín, ako sú sociálne slabšie rodiny, jedinci a seniori. Po zistení na základe rozhovoru s kompetentnými osobami úradov, ako Mestský úrad a Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny zisťujeme piliere nefunkčnosti, dôvody objasňujúce tento stav, pýtame sa na realizáciu činností s týmito skupinami a pokladáme hypotézy budúceho možného vývoja:

Hypotéza 1: Mesto Považská Bystrica neprejavuje dostatočný záujem o spoluprácu so sociálne slabšími skupinami.

Hypotéza 2: Mesto Považská Bystrica má dostatočne upravené podmienky poskytovania nájomných mestských bytov pre svojich obyvateľov.

Hypotéza 3: Mesto Považská Bystrica disponuje dostatočným počtom materských škôl s prijateľnými poplatkami.

Hypotéza 4: Mesto disponuje malým počtom zariadení poskytujúcich ubytovanie pre seniorov s celodennou starostlivosťou.

Hypotéza 5: Mesto oplýva vysokým počtom ľudí bez domova, ktorí sú agresívni, neprispôsobiví a nespolupracujú so zamestnancami Mestského úradu.

Hypotéza 6: Sociálne slabší jedinci nemajú v meste Považská Bystrica možnosti pracovného uplatnenia.

Hypotéza 7: Sociálno-kultúrna deprivácia obyvateľov mesta Považská Bystrica sa zníži za predpokladu zvýšenia výdavkov mesta na kultúrne udalosti a aktivity.

Cieľom je zistiť ako funguje zriadený sociálny systém mesta Považská Bystrica, jeho činnosti k sociálne slabším skupinám a nájsť potenciálneho priestoru na zlepšenie

V teoretickej časti bolo cieľom:

- Objasnenie fungovania sociálneho systému na SR
- Teoretické vymedzenie skúmanej problematiky
- Priblíženie plánu Boj proti chudobe a sociálnej inklúzie a exklúzie
- Objasnenie vybraných kompetencií a pôsobností mesta v kontexte sociálnej politiky
- Definovanie cieľových skupín

Praktická časť je založená na cieľoch:

- Opis a charakteristika mesta Považská Bystrica
- SWOT analýza mesta
- Definovanie pracovných postupov a metód vyhodnotenia
- Výsledky práce a odporúčania prostredníctvom:
 - stanovenia čiastkových cieľov pomocou vytvorenia hypotéz, ich zamietnutím alebo prijatím a položením výskumných otázok, ktoré nám poskytnú informácie o skúmaných javoch
 - objasnenia a vyhodnotenia hypotéz, vďaka ktorému sme sa v časti záveru venovali tvorbe odporúčaní pre ďalší vývoj, čo bolo našim primárnym cieľom práce
 - zhodnotenia aktuálneho stavu a reakcie mesta v súvislosti s prebiehajúcou pandémiou Covid-19.

3 Metodika práce a metody skúmania

3.1 Charakteristika mesta v kontexte metód výskumu práce

Považská Bystrica je charakteristická svojou povahou industriálneho mesta s dominanciou priemyselnej výroby, ktoré je zároveň hlavným ťažiskom zamestnanosti pre mesto a blízke okolie. Priemyselný park tvorí veľké percento celkových pracovných miest, menší podiel tvorí prevažne práca v administratíve, vo verejnej správe, v súkromnom sektore – obchody v oblasti sídliska SNP (Tesco, komplex menších franšíz väčších značiek) a v neposlednom rade v malých podnikoch s malým množstvom zamestnancov alebo pracovníkov pracujúcich na živnosť (napr. realitné kancelárie, malé butiky a pod.). Napriek svojej malej rozlohe, sa toto severské mesto západného Slovenska pýši pomerne veľkým počtom obyvateľov v počte takmer 50 000 a prírodou v blízkosti centra. Vďaka tejto prednosti ponúka svojim obyvateľom mnoho cyklociest, turistických chodníčkov, otvorené lesy prístupné pre verejnosť a zakomponovanie zelene i v rámci centra mesta. Všetky tieto pozitíva slúžia obyvateľom mesta na príjemné prechádzky popri rieke, posedenie v lone prírody na Kalvárii s výhľadom na mesto, či trávenie voľného času s priateľmi v centre mesta pri čerstvo rekonštruovanej lokalite s veľkou fontánou.

V rámci kultúrnych podujatí organizovaných rôznymi občianskymi organizáciami a klubmi mesto poskytlo zo svojich finančných prostriedkov v roku 2019 na základe posúdenia žiadosti od *Slovenského zväzu zdravotne postihnutých Zdravotnej organizácie 02 Považská Bystrica* na pomoc integrácie zdravotne postihnutých občanov, na liečebné pobyty a kultúrno-spoločenské a športové podujatia dotáciu vo výške 1 000 eur v znení podmienok poskytovania dotácii od mesta uvedených vo VZN o dotáciách (11/2011 Všeobecné záväzné nariadenie o poskytovaní dotácií z rozpočtu Mesta Považská Bystrica). Ďalšiu dotáciu v tomto roku poskytlo na projekt PB Cyklo-pátračka z Participatívneho komunitného rozpočtu mesta Považská Bystrica pre organizátora Pod Klobúkom, s. r. o., kedy náplňou tejto udalosti bolo dobrovoľné trávenie času s rodinou a priateľmi na cestách a pri kreovaní celkového vzhľadu tejto akcie, na ktorej sa priamo môže verejnosť podieľať, pri preskúmaní miestnych pamiatok, ciest, histórie a rozvoj tvorivého a logického myslenia. Pre Klub slovenských turistov Manín Považská Teplá poskytlo na autobusový poznávací zájazd dotáciu vo výške 500 eur na cestu za Východným Slovenskom. Rovnako tak poskytlo mesto Považská Bystrica v roku 2018 dotáciu vo výške 250 eur na Šachový klub Považské Podhradie na rozvoj a podporu zručností šachu mládeže a detí. Tieto a mnoho iných dotácií

každoročne mesto poskytuje rôznych organizáciám na účely kultúrneho vyžitia, pomoc a podporu konkrétnym skupinám a rozvoj zručnosti vedomostí svojich obyvateľov.

V súvislosti s rozhovorom so zamestnankyňami Mestského úradu Považská Bystrica sme sa dozvedeli, že sa v tomto meste nachádza len nízke množstvo bezdomovcov, čo je veľmi pozitívna skutočnosť. Aj toto množstvo je zhruba z 1/3 tvorené bezdomovcami z iného mesta, prevažne z Púchova. Podľa toho, čo sme sa dozvedeli, títo ľudia bez domova nemajú tendenciu byť útoční a agresívni, snažia sa plniť aspoň minimum práce pridelenej od mesta ako VPP (verejnoprospešné práce), za ktoré dostanú menšiu finančnú odmenu a môžu si tak zabezpečiť veci osobnej spotreby. Pre týchto ľudí má mesto zriadený útulok s kapacitou 30 ľudí, kde majú k dispozícii čisté posteľe, plne vybavenú kúpeľňu (sprcha, umývadlo, WC), kúrenie v čase chladného počasia s možnosťou prinesenia jedla do tohto priestranstva. Bohužiaľ, ako sa preukázalo, tento útulok nie je dobre a kapacitne využívaný, nakoľko sa do týchto priestorov nemôže vstúpiť pod značným vplyvom omamných látok (alkohol, drogy) a rovnako tiež s takýmito látkami na ich neskoršie požívanie.

Pre sociálne skupiny a jedincov mesto ponúka možnosť ubytovania sa v mestských sociálnych bytoch, ktoré po poslednej výstavbe na sídlisku Kolónia, disponuje v počte 500 bytov. Tieto byty sú momentálne naplnené v plnej kapacite a dlhý poradovník žiadateľov ešte stále očakáva na uvoľnenie. V priemere sú tieto byty o rozlohe jedno až dvojizbového bytu. Všetky podmienky a náležitosti, ktoré musí žiadateľ splňať na poskytnutie bývania v týchto bytoch, upravuje platné VZN (všeobecne záväzné nariadenie) mesta, kde má upravené všetky náležitosti spojené s užívaním a nájmom týchto bytov, výmenu nájomných bytov, rovnako ako výšku nájmu, posudzovanie žiadostí o nájom, správu týchto bytov, ktorú má v kompetencii spoločnosť TEPLA GGE, s. r. o. a ostatné náležitosti na plnenie povinností vyplývajúcich zo zmluvného vzťahu, nájomnej zmluvy, medzi mestom ako prenajímateľom a nájomcom. Pri osobách ZŤP a inak znevýhodnených mesto garantuje v rámci znenia podmienok VZN prístup týchto osôb do priestorov bytového domu s prenajatým bytom, s upravenými prístupovými chodníkmi a cestami - bezbariérové (9/2011 VZN mesta Považská Bystrica o podmienkach prideľovania a užívania mestských nájomných bytov).

Seniori mesta Považská Bystrica majú k dispozícii na svoje kultúrne vyžitie a socializáciu denný stacionár, kde mesto umožňuje sa kreatívne, kultúrne a spoločensky realizovať. Ponúka priestory na usporadúvanie rôznych udalostí, súťaží a spoločenských aktivít na udržiavanie kontaktu s inými ľuďmi a poskytuje im možnosti kreatívneho charakteru. V takomto centre si najmä ľudia v dôchodkovom veku môžu prísť oddýchnuť a využiť svoje

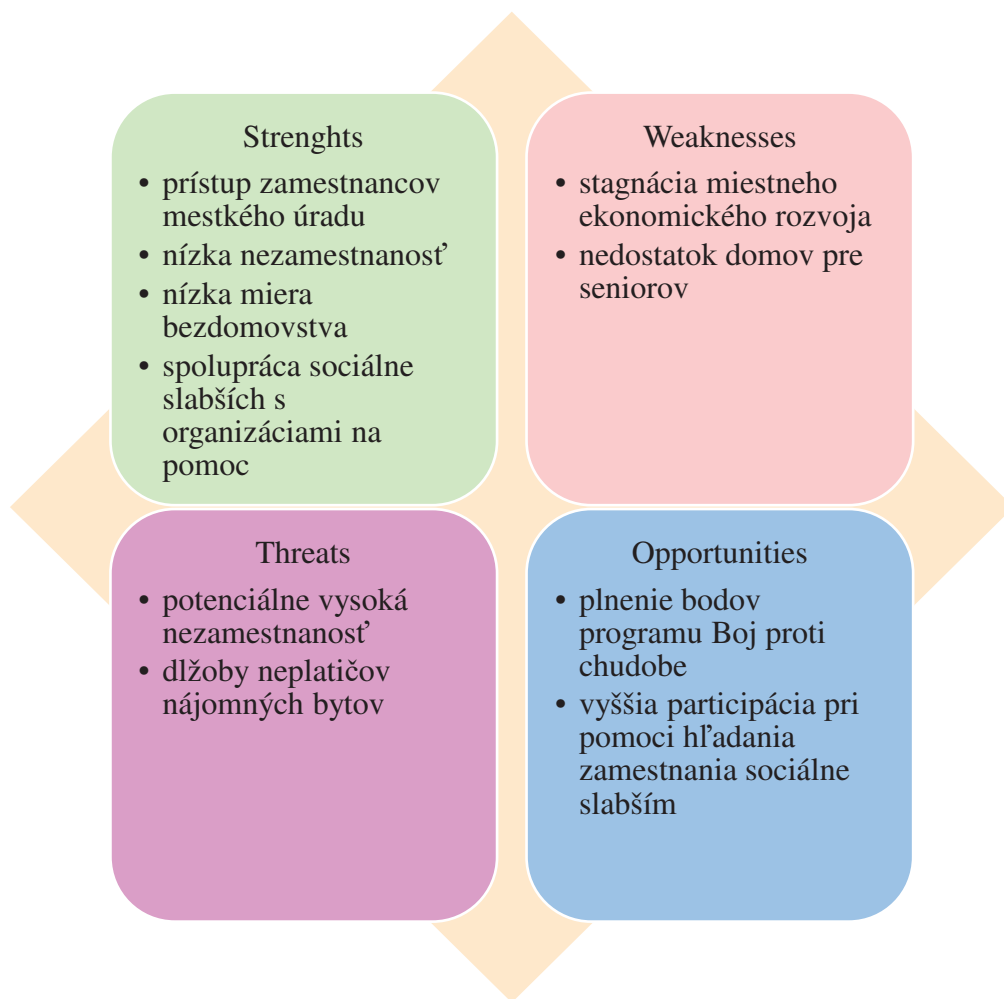
zručnosti a znalosti, a použiť ich na kreovanie rozličných vecí (napr. háčkovanie, štrikovanie, drôtovanie, výroba keramiky a pod.). Týmto dennými centrami mesto disponuje pomerne obsiahli počtom a to celkovo šiestimi. Na trávenie voľného času môžu využiť tiež mestom organizované koncerty známych umelcov, ktoré sa veľakrát konajú na vonkajších priestranstvách námestia alebo v priestoroch Kina Mier za znížený alebo nulový poplatok za vstupné.

SWOT analýza mesta Považská Bystrica

Pri analýze SWOT (Strengths = silné stránky, Weaknesses = slabé stránky, Opportunities = možnosti, príležitosti, Threats = hrozby) sme sa venovali silným / slabým stránkam, možnostiam a hrozbám mesta, zo strany toho, čo môže a čo robí pre svojich obyvateľov.

Graf 1:

SWOT analýza mesta Považská Bystrica

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z vybraných hlavných bodov pre vytvorenie analýzy môžeme vidieť, že mesto oplýva hrozbou vysokej nezamestnanosti v budúcnosti, z titulu špecializácie na priemyselný sektor, kedy sa predpokladá nahradenie práce, respektíve jej čiastočné urýchlenie robotickým strojom (automatizácia) pri určitých druhoch práce. Tento bod by sme považovali za stagnáciu ekonomického rozvoja, ktorý sme definovali za pomoci metódy dedukcie. Zároveň sa tento bod slabín úzko spája s hrozbou vzniku chudoby, no i potenciálom na zlepšenie v rámci Boja proti chudobe. Taktiež môžeme vidieť cyklus nadväzujúcich sa príčin a dôsledkov tohto odvetvia pracovného trhu, ktorý tu prevláda. Zároveň vyššou participáciou spolupráce oddelenia sociálnych vecí Mestského úradu a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny sa mesto dokáže vyhnúť finančnému a sociálnemu vylúčeniu určitých skupín, pokiaľ si takéto skupiny budú vedieť svojpomocne zabezpečiť dostatok financií prostredníctvom práce na vedenie svojho života a nebude tak zaťažovať sociálny systém zabezpečenia poberaním dávok v nezamestnanosti, v hmotnej núdzi a pod., čo v konečnom dôsledku zvýši rozpočet mesta z podielových daní z príjmu zo závislej činnosti a tak prinesie ekonomický úžitok mesta na zvyšovanie kvality prostredia svojich obyvateľov a služieb, ktoré ponúka. Tento bod vidíme ako veľké pozitívum, nakoľko tieto vzťahy úzkej spolupráce existujú i teraz.

3.2 Pracovné postupy a spôsoby získavania údajov

Pri spracovaní údajov sme používali primárne informácie priamo od zamestnancov Mestského úradu Považská Bystrica, oddelenia sociálnych vecí, ďalej sme používali štatistické údaje zo štatistík Sociálnej poisťovne, kde sme zozbierali potrebné údaje o prehľade výšky dôchodkov a ostatné informácie pre vypracovanie analýz.

Pred vytvorením analytickým zhodnotením bolo dôležité zadefinovať a charakterizovať mesto Považská Bystrica ako také a to najmä z hľadiska kvalitatívneho, kde sme pomocou SWOT analýzy zistili, aké sú jeho prednosti a naopak zápory a príležitosti, na ktoré sa budeme sústrediť a hľadať tak miesta a spôsoby ako tieto možnosti premeniť na výzvy budúceho progresu a zmien.

Na začiatku tvorby analýz sme si stanovili hypotézy, ktoré sme chceli vyvrátiť alebo potvrdiť. Rovnako tak sme si stanovili výskumné otázky pre opis skutočností. Vzťahovali sa na možnosti ďalšieho vývoja, reálnych skutočností a zároveň poskytovali otázky príležitostí zlepšenia v meste Považská Bystrica. Vychádzali sme z údajov, ktoré sme získali zo štatistík, z interview a dostupných informácií zverejnených na stránkach mesta Považská Bystrica, organizácii a rôznych úradov. Na tomto základe sme

stanovovali predpokladaný vývoj v blízkej dobe, na základe ktorého sme vytvorili odporúčania na miesta príležitostí zmien pre mesto.

3.3 Metódy vyhodnotenia, štatistika

Pred vyhodnocovaním údajov a informácií, ktoré sme získali, sme vychádzali z reálnych skutočností, z použitej literatúry a vlastného uváženia. Používali sme pri vytváraní záverov a výsledkov prevažne dedukciu a metódu kladenia otázok formou hypotéz, na ktoré sme odpovedali prijatím alebo zamietnutím, adekvátnym vysvetlením nášho stanoviska a pokladaním výskumných otázok. Údaje a informácie, ktoré sme získali, spracovávali a vyhľadávali, sme použili tak, aby boli pravdivé, relevantné, aktuálne a v súlade so skúmanou problematikou. Všetky štatistické, finančné a legislatívne údaje sme použili v súlade s platnou, aktuálnou legislatívou a vládnyimi vyhláseniami, tak aby výsledné závery mali plnú výpovednú hodnotu bez zavádzajúcich a klamlivých informácií. Poskytnutý rozhovor pracovníčok Mestského Úradu Považská Bystrica bol vykonaný na základe vopred dohodnutého stretnutia a súhlas

4 Výsledky práce, odporúčania a diskusia

4.1 Overenie hypotéz

Hypotéza 1: Mesto Považská Bystrica neprejavuje dostatočný záujem o spoluprácu so sociálne slabšími skupinami.

Odpoveď: Hypotézu zamietame.

Zo získaných informácií z rozhovoru zamestnankýň Mestského úradu Považská Bystrica oddelenia sociálnych vecí sme zistili, že priamo zamestnanci tohto oddelenia úzko spolupracujú so sociálnymi skupinami a osobne im pomáhajú sa vysporiadať s nástrahami života, s ktorými si svojpomocne nevedia poradiť. Zamestnankyne i mimo svojho pracovného času a náplne práce často vychádzajú do terénu zisťovať aktuálny stav a situáciu jednotlivých rodín a jednotlivcov. Popri týchto návštevách sa dopytujú, či daná osoba, či rodina nepotrebuje materiálne, či inak pomôcť a na základe toho vedia poskytnúť nábytok, ošatenie či teplé jedlo. Všetky tieto veci získavajú z nákupu za financie z rozpočtu mesta, z darov, ktoré im prinášajú iní obyvatelia mesta, ale aj mnohokrát z vlastných financií a domovov. Bohužiaľ, nie vždy sa takéto prieskumné návštevy konajú v bezpečných podmienkach. Ako sami priznávajú, boli okolnosti a doby, kedy mali strach o svoje bezpečie a bezpečie osôb, ktoré prišli navštíviť. Stávalo sa tak, kvôli spoločnosti, ktorou boli dané osoby obklopané. Veľakrát boli svedkami toho, že osoba bola pod značným vplyvom omamných látok a javila známky agresie. Našťastie takýchto okolností nie je veľa a zakaždým, keď takáto situácia vznikla sa promptne vyriešila zakročením mestskej polície a orgánov činných v trestnom konaní. Podľa slov vedúcej oddelenia sociálnych vecí Mestského úradu, pani Mgr. Zdeny Danižovej, sa mnoho ľudí nachádzajúcich v zlej životnej situácii príde informovať priamo na úrad, čo sa dá v danej situácii robiť a ako je možné jej pomôcť. Takéto osoby majú záujem podriať sa príkazom na zlepšenie svojej situácie, chodia na pravidelné stretnutia a sú v úzkom a pravidelnom kontakte s pracovníčkami úradu. Mnohokrát sú to práve mladé ženy a dievčatá, ktoré nevedia komu sa zveriť so svojou zlou situáciou. Bola nám priblížená situácia mladého násťročného dievčaťa, ktoré sa ocitlo v situácii, kedy nemalo kam ísť a bolo navyše tehotné. V takomto prípade má mesto zriadené Denné centrum a Krízové centrum, slúžiace pre ženy týrané, utlačované a v núdzi. Na základe zistenia všetkých okolností, osobne priamo pani Danižová pomohla umiestniť toto dievča do Krízového centra, keď bola tehotná do doby, kým porodila a mohla sa samostatne starať o malé dieťa a postupne si zaobstaráť dostatok

financií na vedenie života mimo tohto centra. Po pôrode sa ozval otec dieťaťa a spoločne sa začali starať o výchovu maloletého dieťaťa a za krátky čas im bol aj pridelený mestský nájomný byt. Mesto s touto rodinou nemá žiadne problémy, platia nájom za nájomný byt a sú sledovaní zamestnankyňami tohto oddelenia pre prípad núdze, keďže sa jedná o veľmi mladý pár s dieťaťom a na základe predchádzajúcich okolností.

Hypotézu sme teda zamietli.

Hypotéza 2: Mesto Považská Bystrica má dostatočne upravené podmienky poskytovania nájomných mestských bytov pre svojich obyvateľov.

Odpoveď: Hypotézu zamietame.

Na základe zistených informácií z poskytnutého interview so zamestnankyňami oddelenia pre sociálne veci Mestského úradu Považská Bystrica (Príloha 1: Interview) sme dospeli k záveru, že mesto disponuje pomerne dostatočným množstvom mestských nájomných bytov, no nemá z hľadiska legislatívneho dostatočne upravené podmienky užívania týchto bytov, ich odovzdávania nájomníkmi a pridelovania.

Na začiatku skúmanej oblasti sme sa domnievali, že počet mestských nájomných bytov primárne určených pre osoby v núdzi, je málo a tým je spôsobený veľký dopad a následne takmer úplne sociálne vylúčenie týchto osôb žiadajúcich o podnájom. Síce poradník na poskytnutie nájomného bytu od mesta je veľmi dlhý, ako sme aj sami mohli vidieť popri rozhovore, no mesto robí čo je v jeho silách, aby spravodlivo pridelilo každý jeden voľný byt žiadateľovi a to v čistom, užívateľnom stave, s nízkym nájomným a nákladmi na energie pre svojich obyvateľov. Aby zaradenie do nájomného bytu bolo spravodlivé, mesto používa takzvaný bodovací systém, na základe ktorého sa žiadateľ postupne posúva v rebríčku žiadateľov. Dotazník s bodovacím systémom je voľne dostupný na internetových stránkach mesta v sekcií starostlivosti o občana a potenciálny žiadateľ o nájomný byt si tak môže sám overiť počet dosiahnutých bodov na pridelenie bytu. Samozrejme, tento bodovací systém sa veľakrát nevyužíva na 100%. Pracovníčky oddelenia sociálnych vecí Mestského úradu musia pri posudzovaní žiadostí prihliadať aj na iné skutočnosti než tie uvedené v dotazníku. Môže ním byť napríklad stav, kedy sa žena nachádza v zlej situácii a je týraná, utlačovaná či inak dehonestovaná a zneužívaná osobou, ktorá s ňou aktuálne žije v jednej domácnosti. Rovnako to môže byť osoba ťažko zdravotne postihnutá, ktorá sa však stará o inú osobu zdravotne postihnutú a hrozí im v krátkej dobe život na ulici, pretože nie sú finančne dostatočne zabezpečení na platenie výdavkov spojených s bývaním na aktuálnom bydlisku. Problémom sa nám ale javí

nedostatočne spracovaný právny rámec ustanovený vo Všeobecne záväznom nariadení mesta o prideľovaní a užívaní mestských nájomných bytov. Z hľadiska prideľovania bytov, nám bolo povedané, že užívateľ nájomného bytu má vždy nájomnú zmluvu platnú na jeden kalendárny rok, pričom pri dátume konca jej platnosti, je v záujme ďalšieho využívania nájomník povinný doručiť a podpísať na Mestskom úrade Považská Bystrica predĺženie tejto nájomnej zmluvy. Za okolností, že sa tak nestane, je nájomník povinný odovzdať užívaný nájomný byt späť mestu a tak sprístupniť byt ďalšiemu žiadateľovi. Bohužiaľ, realita je taká, že nájomníci nejavia záujem o plnenie tejto oznamovacej povinnosti o tom, že majú záujem nájomný byt ďalej užívať. Akonáhle sa takáto nájomná zmluva nepredĺži, byt sa považuje za voľný a očakáva sa jeho uvoľnenie. Ak však nájomník nemá záujem takýto byt opustiť a prestáva platiť nájomné (čo sa častokrát deje), mesto podľa zákona nesmie takúto osobu vystaňovať bez jeho vedomia a s použitím násilia, pokiaľ to nie je nevyhnutne nutné. Preto sa takéto konanie ďalej posúva na kompetencie súdu, to sa mnohokrát prekonáva niekoľko mesiacov a mestu za toto obdobie vzniká dlh za neplatenie nájomu. Ďalším problémom je, že mesto nemá, podobne ako v predchádzajúcom prípade, upravené znenie o prideľovaní nájomných bytov osobám, ktoré sú problémové. Mesto by si podľa nášho uváženia takéto osoby malo viesť v evidencii. Predišlo by tak opakovaným udalostiam na základe takéhoto alebo podobného chovania.

Z tohto dôvodu a vlastného zváženia sme hypotézu boli nútení zamietnuť.

Výskumná otázka 1: Na akom základe mesto prideľuje mestské nájomné byty žiadateľom o tieto byty?

Všetky podmienky prideľovania bytov má mesto uvedené na dostupných dokumentoch na svojich internetových stránkach. Jedným z dokumentov je práve Všeobecné záväzné nariadenie o prideľovaní a užívaní mestských nájomných bytov, kde má mesto presne zadefinované podmienky a náležitosti žiadosti o takýto byt. Ďalej tam nájdeme informácie o tom, ako má upravený prístup do mestských bytoviek pre osoby ťažko zdravotne postihnuté.

Pre pridelenie mestského nájomného bytu je potrebné vyplniť dotazník na bodové hodnotenie a následné zaradenie takejto žiadosti do poradovníka žiadostí, kde sa na základe dosiahnutých bodov umiestni na určitom mieste. Ďalej je treba preukázať dosahované príjmy, ktoré nesmú byť nižšie ako minimálne platné životné minimum pre príslušný rok a prirátanou sumou 100 eur, ktorá predstavuje zároveň výšku nájomného za poskytnutý nájomný byt. K výške nájomného sa prirátava suma za reálne využité spotrebované energie.

Výskumná otázka 2: V akom stave sa nachádzajú mestské nájomné byty?

Všetky poskytované mestské nájomné byty sa nachádzajú v čistom stave. Vždy sú predtým ako sú poskytnuté žiadateľovi o byt, vyčistené, vydezinfikované, skontrolované hygienickou kontrolou a zariadené základným vybavením, ako je sanita v kúpeľni a základná kuchynská linka bez spotrebičov. Všetky ostatné nábytky a spotrebiče na užívanie si nový nájomca musí priniesť sám na vlastné náklady. Zároveň však platí pravidlo, že žiadne väčšie zásahy nájomca nesmie prevádzkovať v danom byte, to znamená, že nesmie nijak poškodiť steny, alebo len so súhlasom správcu nainštalovať police a podobne, nesmie robiť stavebné úpravy ako je napríklad búranie, pristavovanie priečok a podobne a po odsťahovaní a uvoľnení bytu je povinný takýto byt odovzdať v pôvodnom stave bez dodatočného vybavenia. Pokiaľ sa však stane, že sa nejaký nábytok alebo spotrebiče predsa len v byte pri odovzdávaní nachádzajú a pôvodný nájomca nemá o ne záujem, je nútené mesto zabezpečiť odvoz takéhoto nábytku a zabezpečiť jeho likvidáciu. Mesto neponúka takéto dodatočné vybavenie po iných nájomcoch novým nájomcom z dôvodu dodržiavania hygienických predpisov.

Hypotéza 3: Mesto Považská Bystrica disponuje dostatočným počtom materských škôl s prijateľnými poplatkami.

Odpoveď: Hypotézu prijímame.

Celkový počet materských škôl prevádzkovaných mestom Považská Bystrica je 9, s elokovanými pracoviskami celkovo 18. Všetky tieto materské školy patria pod mesto. Kapacitne sú využívané takmer naplno, no stále sú voľné miesta. Priemerne sú obsadené počtom 142 detí. Mesto neeviduje sťažnosti na nedostatok voľných miest v týchto materských školách. V prípade potreby môžu rodičia využiť aj služby súkromných materských škôl a jaslí, ktoré sú dostupné priamo v centre mesta. Síce sú poplatky za navštevovanie takýchto zariadení znateľne vyššie, no využívané sú napriek tomu v plných kapacitách. Poplatky za navštevovanie materskej školy v pôsobnosti mesta sa pohybujú okolo sumy 120 eur mesačne bez stravy, sumy za stravovanie sa pohybujú do 2 eur na deň, kedy dieťa navštevuje zariadenie. V súkromných jasliach a materských školách sa suma poplatkov za navštevovanie pohybuje mesačne v sume 396 eur na dieťa s celodennou starostlivosťou a stravou vo výške 3,50 eur a sumou 296 eur mesačne s poldennou starostlivosťou so stravou na deň 3,30 eur (Detské centrum Vrabček, 2020, www.dcvrabcek.sk).

Mimo materských škôl a jaslí v rámci mesta existuje aj centrum Včielka, ktoré funguje ako materské centrum, zriadené formou neziskovej organizácie riadená a prevádzkovaná prevažne mamičkami, ktoré si svojpomocne organizujú všetky činnosti v rámci fungovania tohto centra. Detské centrum Včielka zastrešuje a koordinuje Únia materských centier na pomoc mamičkám prekonať izolovanosť, pomôcť sa viac socializovať a spríjemniť si spoločné chvíle, umožňuje im sa vzdelávať a rozvíjať sa zároveň so starostlivosťou o dieťa. Toto centrum je občianskou organizáciou fungujúcou na princípe dobrovoľníctva a svojpomoci. Matky, ktoré prevažne nepracujú, sú na materskej dovolenke alebo prácu zatiaľ nenašli a prevažnú časť svojho času trávia staraním sa o domácnosť a o dieťa, majú príležitosť sa do tohto združenia pripojiť a využívať všetky benefity, ktoré ponúka bez poplatku. Za rok 2019 toto združenie na svoje fungovanie dostalo na základe darovania 2% z daní financie vo výške viac ako 2,5 tisíce eur. Z financií, ktoré združenie dostáva, sa financujú priestory na prevádzku, hračky pre deti, nábytok a podobne. Aktuálne centrum disponuje veľkou detskou herňou, opatrovateľskou službou, usporadúva prednášky rôznych odborníkov, poskytuje vzdelávacie programy, prezentácie a burzy. Znamená teda, že nie je nutný nijaký poplatok za využívanie služieb tohoto centra, pretože mesto poskytuje dostatočnú finančnú podporu na jeho prevádzku (Materské centrum Včielka, www.mcvcielka.sk).

Hypotézu na základe uvedených informácií prijímame.

Hypotéza 4: Mesto disponuje malým počtom zariadení poskytujúcich ubytovanie pre seniorov s celodennou starostlivosťou.

Odpoveď: Hypotézu prijímame.

Zariadenie pre ubytovanie seniorov s celodennou starostlivosťou sa poskytuje na základe poradovníka na Mestskom úrade Považská Bystrica. V pôsobnosti mesta je len jedno zariadenie pre seniorov a to Dom dôchodcov na ulici Lány v centre mesta. Výdavky na zariadenie, v ktorom je dôchodca umiestnený, v našom prípade to je Dom dôchodcov ako mestské zariadenie pre dôchodcov, ktorí potrebujú neustálu starostlivosť, sa odvíjajú od stupňa odkázanosti na celodennú starostlivosť. Od jednotlivých stupňov sa poskytuje zariadeniu od štátu výška príspevku na takehoto klienta a zvyšok výdavkov spojených so starostlivosťou dopláca samotný klient. Táto výška príspevku je vyplácaná štátom podľa zákona 448/2008 Z. z. zákon o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, upravený prílohou k nariadeniu č. 175/2019 Z. z. o aktuálne sumy príspevkov.

Činnosti poskytujúce sociálnymi pracovníkmi zariadenia rozlišujeme podľa toho, čo všetko je v nich zahrnuté a to: činnosti odborné – pomoc pri odkázanosti a ošetrovateľská starostlivosť a činnosti obslužné zahrňujúce ubytovanie, stravovanie a celkovú údržbu ako upratovanie, pranie, žehlenie a inú údržbu bielizne. Kapacitne disponuje celkovo 37 ubytovacími miestami, aktuálne bez jediného voľného miesta a doručenými žiadosťami v počte 58. Druhým zariadením poskytujúcim ubytovanie pre seniorov je súkromné zariadenie Katka, ktorá však kapacitu miest nezverejňuje.

Na porovnanie výdavkov klienta zariadenia a zariadenia samotného máme dispozícií nasledujúce sumy zverejnené na ich internetových stránkach z dokumentov o ekonomicky oprávnených nákladoch. Klient zariadenia Dom dôchodcov stojí ekonomicky oprávnených nákladov na mesiac zhruba 990 eur mesačne (Zariadenie pre Seniorov – Dom dôchodcov, www.zpslanska.sk/dokumenty.phtml?id3=63058), z toho priemerná suma poplatkov, ktoré platí klient zariadeniu sa pohybuje vo výške 391,50 eur a priemerný príspevok od štátu za klienta na základe stupňa odkázanosti je vo výške 317,60 eur. Samozrejme, výška konečnej sumy za využívanie sociálnej služby si prevádzkovateľ nárokuje zmeniť v súlade s reálne využívaným množstvom služieb a počtom dni využívania v danom mesiaci. V súkromnom zariadení Katka sa ekonomicky oprávnené náklady na klienta za mesiac v roku 2017 (najnovší dostupný údaj) pohybovali v sume 936,36 eur, z toho mesačný príspevok na klienta od štátu bol v priemere v sume 320 eur, teda rozdiel týchto dvoch súm bola výsledná suma, ktorá platil klient (Zariadenie Katka, <https://dskatka.sk>). V nasledujúcej Tabuľke 1 môžeme vidieť aktuálny stav priemerne vyplácaných dôchodkov Sociálnou poisťovňou za rok 2020.

Tabuľka 1:

Priemerná výška vyplácaných dôchodkov k 31. marcu 2020

dôchodok	suma
starobný	482,29 €
predčasný starobný	447,75 €
invalidný do 70%	216,37 €
invalidný nad 70%	392,01 €

Zdroj: <https://www.socpoist.sk/priemerna-vyska-vyplacanych-dochodkov--v-mesiacoach-/1600s>

Tabuľka 2:

Mesačné sumy poplatkov v zariadení Dom dôchodcov platené klientom

izba	diabetická strava	odborné činnosti	obslužné činnosti	SPOLU
jednolôžková	áno	110,00 €	296,00 €	406,00 €
	nie	110,00 €	287,00 €	397,00 €
dvojlôžková	áno	100,00 €	286,00 €	386,00 €
	nie	100,00 €	277,00 €	377,00 €
			priemer	391,50 €

Zdroj: <https://www.zpslanska.sk/uhrada-za-poskytovane-socialne-sluzby.phtml?id3=63040>

Ako zákon 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov hovorí, poskytujú sa tomuto zariadeniu príspevky na prevádzkovanie zariadenia vo výške zodpovedajúcej stupňu odkázanosti na starostlivosť o klienta, ktoré sú ilustrované v Tabuľke 3. Pričom činnosti, ktoré vykonáva pracovník sociálnej práce v tomto zariadení, sú uvedené v zákone č. 219/2014 Z. z. zákon o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov a sociálny pracovník musí spĺňať podmienky a kvalifikáciu na výkon sociálnej práce podľa tohto zákona.

Tabuľka 3:

Finančné príspevky na prevádzkovanie zariadenia poskytujúcemu sociálne služby

stupeň odkázanosti na pomoc inej osoby	výška finančného príspevku poskytovateľovi sociálnej služby	výška finančného príspevku pri poskytovaní ambulantnej sociálnej služby (na pracovné miesto) v rozsahu min. 8 pracovných hodín počas pracovného dňa
1	104,00 €	70,00 €
2	234,00 €	156,00 €
3	312,00 €	208,00 €
4	442,00 €	295,00 €
5	546,00 €	364,00 €

Zdroj: Príloha k nariadeniu vlády č. 175/2019 Z. z.

Za predpokladu, že dôchodca poberá priemerne vyplácaný dôchodok, ktorý je na rok 2020 vo výške 482,29 eur vyplýva, že klient bude uprednostňovať zariadenie Dom dôchodcov pre jeho nižší poplatok oproti zariadeniu Katka, čím sa výrazne zvyšuje počet žiadostí

nad rámec kapacity tohto zariadenia. Pokiaľ by mesto zriadilo viac takýchto domovov, naliehavosť žiadateľov by nebola taká kritická ako je v momentálnej situácii.

Na základe týchto skutočností hypotézu prijímame.

Hypotéza 5: Mesto oplýva vysokým počtom ľudí bez domova, ktorí sú agresívni, neprispôsobiví a nespolupracujú so zamestnancami Mestského úradu.

Odpoveď: Hypotézu zamietame

Osobný rozhovor s pracovníkmi Mestského úradu, ktoré majú priamy kontakt s týmito osobami, nám ilustroval reálnu situáciu chovania ľudí bez domova. Mesto neregistruje veľký počet ľudí bez domova. V rámci počtu registrovaných ľudí s trvalým bydliskom na adrese úradu je aj tak časť z nich len špekulatívne zaregistrovaná, reálny počet sa pohybuje v nízkych číslach. Ľudia bez domova sa väčšinu svojho času potulujú pomedzi paneláky, skrývajú sa popri smetiakoch a kríkoch z dôvodu požívania rozličných omamných látok. Mesto napriek tejto skutočnosti neregistruje výtržnosti a agresiu zo strany bezdomovcov. Títo ľudia, podľa slov zamestnancov úradu, nemajú tendenciu sa sociálne potýkať s ostatnými obyvateľmi a skôr majú tendenciu tráviť čas osamote, ojedinele v malých skupinkách, kde sa navzájom poznajú a nevyvolávajú konflikty. Zároveň počet týchto bezdomovcov je podstatne nižší než by sa mohlo očakávať, 1/3 z nich je dokonca migrujúcich zo susedných miest, najmä z Púchova.

Ľudia bez domova, o ktorých mesto vie, majú snahu sa zapájať do rôznych verejnoprospešných aktivít a činností, za ktoré dostávajú od mesta malé finančné odmeny na to, aby si zabezpečili veci osobnej spotreby, občas sa stretávajú i so zamestnancami úradu pokiaľ sa jedná o rôzne resocializačné aktivity a pohovory, no prevažne skôr inkriminujú k svojskému vedeniu svojich životov oproti navráteniu sa do bežného života občanov s prácou, finančným zabezpečením a domovom. Ako nám bolo oznámené, mesto disponuje aj s útulkom pre týchto ľudí s kapacitou 30 ľudí, kde môžu prespať, uchýliť sa v zlom počasí, použiť plne funkčné hygienické zariadenia a čisté ošatenie. Nanešťastie pre týchto ľudí, je prísne zakázané a kontrolované akékoľvek požívanie omamných látok v rámci tohto útulku a po niekoľkých priestupkoch je povinná už aj vstupná kontrola, či takýto človek nepašuje vo svojich veciach omamné látky, s ktorými je rovnako vstup zakázaný. Z týchto dôvodov a pravidiel sa bohužiaľ útulok takmer nevyužíva. Je ťažké pre týchto ľudí rešpektovať takéto pravidlá a tak sa rozhodnú radšej tráviť noc vonku na uliciach.

Hypotézu zamietame.

Výskumná otázka 3: Disponuje mesto priestormi na realizáciu pre kultúrne podujatia, aktivity kreatívneho charakteru a podobne, dostupné aj pre seniorov a ľudí so znevýhodneným zdravotným a mentálnym stavom?

Na trávenie voľného času prevažne seniormi, ale aj ľuďmi s ťažkým zdravotným postihnutím či inak znevýhodnených, mesto zriadilo celkovo 6 denných stacionárov. V priestoroch týchto centier majú možnosť rozvíjať svoje záujmové činnosti, aktivity, burzy, súťaže a inak sa realizovať. Je otvorený denne počas celého dňa a vstup je prístupný komukoľvek.

Výskumná otázka 4: Aké kultúrne vyžitie mesto poskytuje svojim obyvateľom?

Kultúrnym vyžitím sa javí najmä časté využívanie Kina Mier na usporadúvanie koncertov, umeleckých výstav, diskusií a slávností. V letných obdobiach poskytuje v rekreačnej oblasti mestského novorekonštruovaného parku v priamom centre mesta premietanie večerných filmov bez poplatku, benefičné koncert, koncerty miestnych kapiel a skupín základných umeleckých škôl. Od roku 2019 je možné navštevovať aj posedenie v prírode s možnosťou opekať na vytvorených kamenných ohniskách. Na Kalvárii sa nachádzajú aj novovytvorené chodníčky k malým kaplnkám zo začiatku 19-stého storočia s hlavnou kaplnkou Márie Magdalény. Aktuálne sa stala Kalvária jednou z kultúrnych pamiatok. Obyvatelia môže využiť aj udalosti rôznych spolkov a organizácií s finančnou podporou mesta bez poplatku. Sú nimi rôzne pochody, vyhliadkové cyklo-trasy, turistické akcie so skúseným sprievodcom ale aj súťaže plávania, šachu, vedomostí a rôznych kreatívnych činností. Bohužiaľ, v dávnych časoch mesto v priestoroch Kultúrneho domu robilo rôzne mládežnícke udalosti, zábavy a diskotéky pre mladších i starších, avšak dnes Dom kultúry už nie je funkčný a žiadne udalosti sa v ňom nekonajú. Mesto dalo tieto priestranstvá do prenájmu súkromným podnikateľom a slúži prevažne ako obchod s lacnými predmetmi dennej spotreby do domácnosti.

Hypotéza 6: Sociálne slabší jedinci nemajú v meste Považská Bystrica možnosti pracovného uplatnenia.

Odpoveď: Hypotézu zamietame.

Dopytovali sme sa priamo zamestnancov úradu, ktorí s týmito ľuďmi pracujú, na nedostatok pracovných miest pre tieto skupiny ľudí. Dostali sme nasledujúcu odpoveď s vysvetlením.

Nakoľko je mesto Považská Bystrica orientované na priemyselnú výrobu, je vysoká potreba pracovníkov priamo vo výrobe na linkách, kde nepotrebujú nijaké špeciálne vzdelanie, vedomosti ani zručnosti. Je teda vhodná aj pre osoby so základným a nižším stredným vzdelaním. Adekvátne k týmto požiadavkám je aj platovo ohodnotená. V priemere sa čistá mzda za prácu vo výrobe v danej lokalite pohybuje na hranici minimálnej mzdy, ktorá je pre rok 2020 nastavená na 580 eur mesačne v hrubom. Mnoho zamestnávateľov v okolí, či už väčších či menších, spolupracuje priamo s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len ÚPSVaR) a ponúka rôzne pracovné miesta pre obyvateľov a ľudí vedených v evidencii uchádzačov o zamestnanie. Mnoho osôb sa na tieto pracovné miesta aj nahlásilo a naviazali so zamestnávateľom pracovnú zmluvu. Bohužiaľ, veľké percento z týchto osôb nemá dostatočné pracovné návyky. Veľa z nich sa po pár dňoch už v práci neukázalo vôbec, alebo sa ospravedľovali na zlý zdravotný stav seba či svojich príbuzných. Či už je to z dôvodu toho, že boli dlhodobo nezamestnaní a stratili tak kontakt s pracovnou morálkou, zručnosťami a pravidelným pracovným harmonogramom, alebo sú to ľudia, ktorým takýto, nazvime to, životný štýl vyhovuje. Zamestnávatelia sa na základe pozorovania, že takéto chovanie sa opakuje u viacerých zamestnancov a v častejších intervaloch, pristúpili k menej nákladnému riešeniu nedostatku pracovníkov. Potenciálnym zamestnancom, už neponúkali prácu na plný pracovný úväzok, alebo pracovný úväzok na neurčitý pracovný čas, ale namiesto toho začali využívať iné metódy a to zmluvy na základe dohody, čím predišli nepríjemnostiam nákladov s administratívou a odvodmi za zamestnanca. Podľa zistení, sme sa dozvedeli, že boli veľakrát praktizované aj metódy prepúšťania v rámci využitia trojmesačnej skúšobnej doby, kedy je možné zamestnanca prepustiť takmer bez nijakých nákladov a záväzkov. Podľa slov zamestnankýň MÚ je namáhavé hľadať a pomáhať sociálne slabším jedincom nájsť prácu, pokiaľ je systém nastavený takto. Títo jedinci poväčšine stratili pracovné návyky a z ich sľubov plného pracovného nasadenia, za účelom zmeny svojich životov, ostanú po pár dňoch pravidelnej práce, len prázdne slová.

Na základe zváženia situácie, keďže sa domnievame, že problém nie je tak v možnostiach uplatnenia sa, ako skôr v prístupe zamestnancov a v nadväznosti na to i zamestnávateľov, hypotézu zamietame.

Hypotéza 7: Sociálno-kultúrna deprivácia obyvateľov mesta Považská Bystrica sa zníži za predpokladu zvýšenia výdavkov mesta na kultúrne udalosti a aktivity.

Odpoveď: Hypotézu prijímame.

V posledných rokoch sa mesto začalo aktívnejšie zaoberať kultúrno-aktivizačnými možnosťami pre svojich občanov. Kedysi zastaralá, nepoužívaná a zdevastovaná fontána pri námestí v okolí Mestského úradu sa premenila v priebehu 2 rokov na krásnu, užívateľnú, plnú zelene a miesta na trávenie voľného času, či už seniorov ale i širokú verejnosť, fontánu spojenú s malým parkom a krytým pódium na usporadúvanie koncertov pre verejnosť v teplých mesiacoch. Mesto taktiež rekonštruovalo nebezpečný mostík, ktorý spájal priechod medzi Mestským úradom a nákupným centrom mesta a spomínaným parkom s fontánou. Mesto poskytuje finančné prostriedky na oslavy jubileí svojich seniorských občanov v miestnom Kine Mier, kde majú preplatený od mesta koncert, pohostenie a odmenenie symbolickým ocenením svojim občanom, ktorí sa dožili jubilea. Rovnako tak podporuje Základnú umeleckú školu, ktorá usporadúva rôzne koncerty, vystúpenia a umelecké výstavy v priestoroch kina a pre občanov v dôchodkovom veku a znevýhodneným poskytuje zvýhodnené ceny alebo vstup zadarmo. V spolupráci s miestnym Gymnázium mesto tiež propaguje vzdelávanie tretieho veku a tak pomáha starším občanom sa udržať v behu bežného moderného života s modernými technológiami a vedomosťami a tak udržať ich mentálny a duševný rozvoj. V neposlednom rade má mesto zriadený denný stacionár, ktorý vybudoval na základe dotácii podľa 448/2008 Z. z. zákon o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (časová verzia od 25.04.2020 do 31.12.2020), kde títo občania môžu kedykoľvek v rámci dňa prísť a aktívne sa podieľať na rôznych činnostiach, kde sa spoločne stretávajú a upevňujú svoje sociálne kontakty.

4.2 COVID19: Aktuálna situácia a reakcia mesta

V súvislosti s nepríjemnou celosvetovou pandémiou známou ako Covid19 mesto Považská Bystrica, podobne ako mnohé ostatné mestá, vytvorilo na svojich internetových a sociálnych stránkach možnosti kontaktovania pracovníčok úradu, s ktorými sme mali možnosť sa osobne stretnúť ešte pre vypuknutím tejto pandémie, a tak zistiť potrebné informácie o tom, ako sa zachovať v rôznych situáciách. Jedná sa najmä o situácie, kedy je človek osamelý, neviem si sám pomôcť a neviem ako ďalej. Primárne táto telefónna linka a e-mailové adresy, zamestnankýň Mestského úradu, je určená pre kontaktovanie osobami v dôchodkovom veku a ZŤP, ktoré sa cítia osamelo, smutno a potrebujú v týchto chvíľach, kedy sme všetci bohužiaľ uväznení v domácnostiach povinno-nepovinných karantén podľa nariadení vlády, kedy je vychádzanie osôb v staršom veku zakázané, sociálny kontakt s inou osobou, pokiaľ nemajú žiadnych rodinných príslušníkov, či priateľov, s ktorými

by tento kontakt mohli nadviazať. Takáto, povedzme sociálno-psychologická (pretože sa jedná v prvom rade o mentálne a duševné zdravie) pomoc, je nevyhnutnosťou a pomocou na nezaplatenie, pretože chráni osoby, pred mentálnym úpadkom, sú duchovnou podporou a psychologickou mantrou, akú v tom momente potrebujú. Nie je to len o rozhovore, je to najmä o tom, aby sa vyhlo situáciám, kedy takíto ľudia, s myšlienkou a sociálnou depriváciou po ľudskom kontakte, sa rozhodnú vyjsť von do spoločnosti, pričom sú tou najohrozenejšou skupinou, ktorú tento pandemický vírus vysoko agresívne a bohužiaľ častokrát s definitívnymi dôsledkami napadá.

Mesto v súvislosti s pandémiou zakročilo aj v opatreniach svojich Denných centier, Domove sociálnych služieb a Krízového centra, kde nariadilo prísne pravidlá pre svojich zamestnancov i klientov. Rovnako tak upovedomilo príbuzných svojich klientov o správnom chovaní a prevencii voči nákaze, obmedzilo styk s príbuznými do doby, kým sa situácia neustáli a zabezpečilo pre všetky svoje zariadenia dostatočný prísun hygienických materiálov a liečiv pre minimalizáciu vychádzania do obchodných domov svojimi zamestnancami.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len MPSVR SR) za prebiehajúcich okolností pandémie SARS2-COVID19 (ďalej len koronavírus) vytvorilo na svojich internetových a sociálnych stránkach špeciálnu sekciu na informatizáciu občanov ohľadom príznakom, prevencie a opatrení v súvislosti s pandémiou. Následne na tieto opatrenia podobne i Považská Bystrica na svojich internetových stránkach vytvorila obdobnú sekciu a zvlášť vyhradenú e-mailovú adresu na kontaktovanie obyvateľmi mesta, ktorí sa chcú informovať alebo porozprávať v čase úplne izolácie od ostatných členov rodiny. Túto e-mailovú adresu spolu s telefónnymi linkami spravuje oddelenie sociálnych vecí MÚ Považská Bystrica. Zároveň je na tejto stránke dostupný dotazník, kde osamelý ľudia, ťažko zdravotne postihnuté osoby a seniori môžu prostredníctvom neho požiadať o nákup potravín, liekov a hygienických potrieb za pomoci dobrovoľníkov. Môžu tak samozrejme urobiť i za pomoci volania na uvedené telefónne čísla alebo e-mailom (<https://www.povazska-bystrica.sk/koronavirus-covid-19.phtml?id3=160636>). Všetky informácie súvisiace s týmto ochorením tiež môže obyvateľ mesta získať hneď na kontaktných číslach a e-mailových adresách zverejnených Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Považskej Bystrici na úvodnej stránke svojej webovej adresy, ale aj v sekcii aktuality, oddelenia a informácie, kde nájde okrem iného aj letáky, inštrukcie a vyhlásenia týkajúce sa koronavírusu (Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Považskej Bystrici, www.ruvzpb.szm.com).

Centrum sociálnych služieb Bystričan (ďalej len CSSB) zaviedol krízový plán dostupný online pre občanov, v ktorom sa môžu dozvedieť praktické informácie o tom, ako budú zamestnanci tohto centra postupovať v prípade nákazy a pomoci občanovi, aké prísne kritéria musia spĺňať, zverejnené sú aj jednotlivé plánovacie fázy vývoja a v prevencii proti nákaze vykonávajú aj edukáciu svojich klientov a ich príbuzných (Centrum sociálnych služieb Bystričan, www.cssbystrican.sk/koronavirus).

Záver

Naším cieľom bolo zistiť ako funguje zriadený sociálny systém mesta Považská Bystrica, jeho činnosti k sociálne slabším skupinám a nájdanie potenciálneho priestoru na zlepšenie. V znení tohto primárneho cieľa sme sa zameriavali na jeho postupné odhaľovanie prostredníctvom charakteristík, kladenia hypotéz a výskumných otázok zasadených do aktuálneho stavu skúmanej oblasti sociálne slabších skupín a seniorov mesta Považská Bystrica. Pýtali sme sa na to, ako funguje sociálny systém tohto mesta, ako spolupracujú skúmané sociálne skupiny s vedením mesta a jeho zamestnancami, s možnosťami ich sociálneho rozvoja a kultúrneho vyžitia a hľadali sme priestory na realizáciu ďalšieho zlepšenia a progresu.

Z uvedených informácií sme sa rozhodli pre nasledovné závery a odporúčania.

Odporúčanie 1: Ako sme zistili, mesto trpí nedostatkom ubytovacích zariadení pre svojich občanov v dôchodkovom veku. Vo výhradnom vlastníctve a prevádzkovaní mestom, má mesto k dispozícii len jedno zariadenie s celkovou kapacitou 37 ľudí a dlhým poradovníkom so žiadateľmi o umiestnenie. Ďalším zariadením poskytujúcim takéto služby je len súkromné zariadenie Katka, ktoré však prevyšuje výdavky na poskytovanie platené klientom, na čo mnohí zo žiadateľov nemajú dostatok finančných prostriedkov. Preto našim jednoznačným odporúčaním je, aby mesto zriadilo minimálne jedno ďalšie takéto zariadenie a tým znížilo kritickú situáciu množstva žiadateľov o umiestnenie.

Odporúčanie 2: Na základe zistení o vysokých dlhoch za neplatenie nájmu nájomných mestských bytov, by sme odporúčali striktnejšie kontroly nájomníkom týchto bytov, mierne pozdvihnutie sumy za nájom a vyžadovanie si adekvátnej sumy vo forme vratného depozitu, podobne ako pri súkromných prenajímateľoch bytov. Mesto by sa tak vedelo lepšie vysporiadať s vysokými dlhmi za neplatičov a prípadnými rekonštrukciami a opravami už odovzdaných nájomných bytov po neprispôsobivých nájomníkoch. Ďalej v tejto súvislosti odporúčame upraviť znenie VZN mesta Považská Bystrica o prideľovaní a užívaní mestských nájomných bytov o konkrétnejšie podmienky prideľovania, výnimiek, kritérií a povinností nájomníka, ktorý by bol v prípade ich neplnenia prísnejšie stíhaný a zavedenie evidencie problémových nájomníkov. Mesto by tak predišlo problémom vyplývajúcim z užívania bytov neprispôsobivými a konfliktnými osobami. Samozrejme, upravené podľa platnej legislatívy. Odporúčame zakomponovať znenie §12, odsek 7 zákona

443/2010 o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní a ďalej nasledovných uznesení Občianskeho zákonníka v rámci úprav, ktoré zákon 443/2010 neupravuje.

Odporúčanie 3: V rámci kultúrneho vyžitia pre obyvateľov mesta, by bolo najlepším riešením postupná rekonštrukcia mestského osvetlenia v obytných zónach, oprava chodníkov a najmä ciest do chatovej oblasti Kalvária, ktorá je vysoko obľúbeným rekreačným strediskom pre širokú verejnosť a prechádza cez bezprostrednú blízkosť rodinných domov, zveľadenie zelene v oblasti rieky Domanižanka v centre mesta a popri prechádzkovej zóne sídliska Lány, nakoľko je pomerne nebezpečná strmým svahom bez zábradlia a v zanedbanom stave obklopená hustým trávnatým porastom. Rovnako tak by sme privítali modernizáciu priestorov Kina Mier, nakoľko v týchto priestoroch mesta s častou obľubou usporadúva koncerty, výstavy a mnohé iné podujatia. Rovnako dobrým riešením by sme videli v budúcnosti opätovné využívanie priestorov Kultúrneho domu, ktorý sa aktuálne nevyužíva a je v prenájme súkromných podnikateľoch na prevádzku predaja vecí do domácností a oblečenia.

Záver skúmania: Mesto Považská Bystrica má vybudovaný dobrý vzťah a systém pracovania so skúmanými sociálnymi skupinami. Prejavuje dostatočný záujem a snahu pomôcť týmto skupinám, poskytnúť poradenstvo a služby i nad rámec svojich možností. Jedno z veľkých negatív však vidíme u množstva ubytovacích zariadení pre seniorov, ktoré by však mesto mohlo v blízkej budúcnosti napraviť prostredníctvom dobudovania takéhoto zariadenia. Za posledné roky mesto prešlo mnohými zmenami, no môžeme tvrdiť, že len k lepšiemu. Značí to aj spokojnosť obyvateľstva s vedením mesta po znovuzvolení pána primátora doc. PhDr. PaedDr. Karol Janas, PhD. Rovnako tak vidíme spokojnosť aj u vedenia oddelenia sociálnych vecí, pod vedením pani Mgr. Zdeny Danižovej s jej dlhoročnými skúsenosťami a ľudským, osobným prístupom k riešeným prípadom.

Všetky odporúčania a závery vychádzajú zo zistených skutočností a pozorovania, ktoré sme praktizovali počas výskumu.

Použitá literatúra

Knihy / Monografie

1. MIHALIK, Jozef. *Sociálny, alebo liberálny štát?* 1. vyd. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2007. 360 s. ISBN 978-80-7165-656-2
2. SIKA, Peter a kol. *Sociálna politika*. Bratislava: EKONÓM, 2018. 335 s. ISBN 978-80-225-4544-0
3. RIEVAJOVÁ, Eva a kol. *Sociálne zabezpečenie*. 2. prepracované vydanie. Bratislava: EKONÓM, 2017. 313 s. ISBN 978-80-225-4396-5

Elektronické zdroje

1. 461/2003 Z. z. zákon o sociálnom poistení
2. 601/2003 Z. z. zákon o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov
3. 183/2019 Vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky z 12. júna 2019 o úprave súm životného minima
4. 443/2010 Z. z. zákon o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní
5. 417/2013 Z. z. zákon o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov
6. 544/2010 Z. z. zákon o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
7. 219/2014 Z. z. zákon o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov
8. MPSVR SR. Národná rámcová stratégia podpory sociálneho začlenenia a boja proti chudobe. 2020. [online]. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/narodna-ramcova-strategia-socialneho-zaclenenia-boja-proti-chudobe.pdf>
9. Sociálna poisťovňa. Priemerná výška vyplácaných dôchodkov k 31. marcu 2020. [online]. Dostupné na: <https://www.socpoist.sk/priemerna-vyska-vyplacanych-dochodkov--v-mesiacochoch-/1600s>
10. Zariadenie pre seniorov Dom dôchodcov, Lánska. Úhrada za poskytovanie sociálnych služieb. [online]. Dostupné na: <https://www.zpslanska.sk/uhrada-za-poskytovane-socialne-sluzby.phtml?id3=63040>
11. Príloha k nariadeniu č. 175/2019 Z. z.

12. 448/2008 Z. z. zákon o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov
13. 9/2011 Všeobecné záväzné nariadenie mesta Považská Bystrica o podmienkach pridelenia a užívania mestských nájomných bytov
14. 11/2011 Všeobecné záväzné nariadenie o poskytovaní dotácií z rozpočtu Mesta Považská Bystrica
15. Európska komisia. 2020. [online]. Kto je ohrozený chudobou a aké opatrenia sa prijímajú? Dostupné na: https://ec.europa.eu/employment_social/2010againstpoverty/about/tackling_sk.htm
16. Detské centrum Vrabček. Cenník služieb. 2020. [online]. Dostupné na: <http://www.dcvrabcek.sk/#sixSection>
17. Materské centrum Včielka. Základné informácie. 2020. [online]. Dostupné na: <http://www.mcvcielka.sk/index.php?s=onas>
18. Súkromné zariadenie pre seniorov Katka. Ekonomicky oprávnené náklady. 2020. [online]. Dostupné na: <https://dskatka.sk/wp-content/uploads/2018/03/Ekonomick%C3%BD-opr%C3%A1vnen%C3%A9-n%C3%A1klady-2017.pdf>
19. Mesto Považská Bystrica. Koronavírus - COVID-19. 2020. [online]. Dostupné na: <https://www.povazska-bystrica.sk/koronavirus-covid-19.phtml?id3=160636>
20. Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Považskej Bystrici: <http://www.ruvzpb.szm.com/>
21. Centrum sociálnych služieb Bystričan. Koronavírus. Informácia pre príbuzných. 2020.[online]. Dostupné na: http://www.cssbystrican.sk/koronavirus/informacia-pre-pribuznych.html?page_id=54307
22. HUXLEY, Peter - THORNICROFT, Graham. 2003. Social inclusion, social quality and mental illness. In: *British Journal of Psychiatry* [online]. London: The Royal College of Psychiatrists, 02.01.2018., vol. 182, no. 4, s. 289–290.. Dostupné na: doi:10.1192/bjp.182.4.289
23. Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok. 2020. Social inclusion. In: *Eurofound* [online]. 30.04.2020. Dostupné na: <https://www.eurofound.europa.eu/sk/topic/social-inclusion#s-05>
24. Zariadenie pre seniorov – Dom dôchodcov Považská Bystrica. Ekonomicky oprávnené náklady: <https://www.zpslanska.sk/dokumenty.phtml?id3=63058>

25. 416/2001 Z. z. zákon o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky
26. 575/2001 Z. z. zákon o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy

Prílohy

1. Interview

Príloha 1: Interview

Rozhovor s vedúcou oddelenia sociálnych vecí a služieb Mestského Úradu
Považská Bystrica - pani Mgr. Zdenou Danižovou

1. V súvislosti so starostlivosťou o malé deti a ich umiestňovaní do jasí a škôlok - jasle vlastní mesto ako zriaďovateľ - ako sa pohybujú poplatky za využívanie?

Poplatok je 120 eur stanovený vo VZN mesta, ktoré platia rodičia na prevádzkové náklady + suma za stravu.

2. V tejto oblasti vie mesto tiež prihliadať na rodiny, ktoré sú na tom finančne trochu horšie?

Myslím si, že v jasliach ani nie je na to dôvod, pretože vy, keď dávate dieťa do materskej školy, tak mesto už poskytuje zľavu a suma je teda len tých 120 eur. Súkromné jasličky stoja viac, pričom, keď dávate dieťa do jasí, tak môže dať úrad práce rodičovi 280 eur, o ktoré sa teda aj znížia poplatky v jasličkách. My sme tieto poplatky za umiestnenie do materskej školy a jasí nezvyšovali, stále je to pôvodná suma 120 eur. Pokiaľ rodič poberá rodičovský príspevok vo výške 200 eur, tak to stále považujeme, že je to prijateľná suma. Súkromné zariadenia si stanovujú maximálnu výšku poplatku zo zákona. Táto problematika financovania je trochu komplikovaná. Myslím, že v našich materských školách je to pomerne lacné. Práve aj to je jeden z dôvodov, prečo veľa detí nemá v mestských jasliach miesto a prechádzajú k súkromným poskytovateľom.

3. V súvislosti s bytovou politikou - ako to funguje s nájomníkmi mestských nájomných bytov?

Vysvetlím na príklade. Je jedna taká neprispôsobivá rodina, ktorej teraz pomáhame tým. Prišli o jeden mestský byt, potom o druhý, pretože neplatili nájom, neplnili si svoje povinnosti, no a teraz je táto momentálne v krízovom centre Čakanka vďaka našej pomoci. Môže tam byť však maximálne na 9 mesiacov, takže uvidíme, čo sa bude diať. Či si nájdú nejaké bývanie. Viete, nikto nie je úplne bez finančných prostriedkov. Len, bohužiaľ, nevedia s nimi hospodáriť. Jeden deň dostanú sociálnu dávku, všetko minú a potom sem prídu pýtať peniaze na lieky. Taká je bohužiaľ realita.

4. Čiže toto sú rodiny s deťmi? Alebo sú to poväčšine skôr jednotlivci?

Aj rodiny s deťmi a to vo väčšine prípadov. Najmä Rómovia, aj s úplne malými deťmi. Málokedy to je jednotlivec. Teraz máme jednu mamičku, ktorá bola v krízovom

centre, pretože je z detského domova, teraz býva v Jelšovom, kde dostala od mesta nájomný byt. Snažíme sa jej, ako mesto, čo najviac pomôcť, aktuálne má už aj druhé bábätko, ale našla si priateľa, takže nie je na výchovu sama. V spolupráci s nadáciou Zrníčka sme jej zaplatili škôlku a stravu pre malého chlapca sme vyriešili len za symbolické 1 euro. Táto pomoc išla v podstate z našich mestských prostriedkov. Je tu veľká participácia na tom, aby sa ako rodina postavili na vlastné nohy a fungovali.

5. Na stránke mesta je dostupná informácia o tom, kde sa tieto nájomné byty nachádzajú. Má mesto viac takýchto bytov? Kde sa tieto byty ešte nachádzajú?

Dva komplexy takýchto bytov sa nachádzajú na Rozkveti, potom ďalší na Moyzesovej ulici a naposledy sa ešte vytvorili byty na Kukučínovej ulici. Takže všetky sa nachádzajú v meste, nie na okrajových miestach.

6. V akom stave sa tieto byty nachádzajú? Je to štandardný byt so zariadením?

Všetko sú to nájomné byty, ktorých vlastníkom je mesto a spravuje ich firma TEPLA GGE s. r. o. Keď príde žiadosť o byt, musí prejsť bytovou komisiou. Táto komisia rozhodne podľa bodovacieho systému, či byt pridelí tomu, ktorému žiadateľovi. Tento bodovací systém sa nám javí ako transparentný, pretože sú v ňom uvedené všetky náležitosti, čo ten daný človek – žiadateľ má, resp. či má napríklad dieťa, koľko je týchto detí, či to je plnoletá osoba, koľko má rokov, koľko rokov už má konkrétna žiadosť, či má trvalý pobyt v Považskej Bystrici a dôležitý je samozrejme aj jeho príjem, pretože zväčša sú to byty z Fondu rozvoja bývania a ten má určité náležitosti, ktoré musí mesto dodržať. Hlavne sa jedná o príjem, ktorý musia dosiahnuť - nemôže prekročiť trojnásobok životného minima, toto je veľmi dôležitý ukazovateľ. Tieto byty nie sú zariadené. Sú vybavené len základným vybavením, čiže kuchynkou a sanitou, ale čo sa týka postelí a iného nábytku, to si musí potom každý zariadený už sám, s tým, že by nemali robiť nejaké zásahy do bytu, ako napríklad vstavané skrine, priečky a podobne. V súvislosti s týmto nám to jasne vymedzuje zákon o dotáciách a na tomto základe máme aj zakomponované základné záležitosti vo VZN o pridelovaní bytov. Je tam viacero podmienok, ktoré musí uchádzač a neskôr nájomník spĺňať. V prípade, že sa nájomník vystahuje a nechá svoj nábytok, ktorý si priniesol, v byte, tak sa vyhodí. My nemôžeme takýto nábytok z hygienických dôvodov ďalej používať a poskytovať ďalšiemu nájomníkovi. Ďalšia vec je, že ten nábytok je väčšinou nepoužiteľný. Ale, samozrejme, pokiaľ je niekto taký, že nám ponúka rôzne matrace, nábytok a podobné veci, ktoré sú v užívateľnom a čistom stave, my sa naň pozrieme

a hľadáme záujemcov medzi ostatnými nájomníkmi alebo to dávame ľuďom v krízovom centre, ktorým takýto nábytok chýba. Bohužiaľ, veľakrát sa stáva, že sa ľudia len chcú zbaviť nejakých starých „rároh“, ťažkých skriň a to je neprijateľné a zbytočné. Počas roka nám veľa ľudí telefonuje s podobnými ponukami, avšak ďalšia vec je, že nie vždy sa takýto nábytok reálne zmestí do nájomných bytov. Môže to byť jednoizbový byt, ktorý nemá priestor a zas u Rómov je už pravidelnosť migrovať, takže často menia byty a veľakrát majú na zmluve maximálne napríklad dvoch ľudí, ale zistí sa, že sa tam nakoniec nastahovalo kľudne aj 18 – 20. Takže opäť sa nám napriek tomu, že by to bol prípadne dvojizbový byt, vytvorí vďaka preplnenej kapacite malá garsónka a znova to nie je kam dať.

7. Aký je konečný počet týchto nájomných bytov? Ako sa pracuje s nájomníkmi?

My máme okolo 500 bytov. S tým, že jedna bytovka je zo Štátneho fondu rozvoja bývania. Pričom obsadenosť je úplne plná. Stále pracujeme s nájomníkmi. S tým, že ono to nie je o tom, že keď ten nájomník neplatí nájom tak ho automaticky odtiaľ doslova vykopneme. O tom to nie je. My takýchto ľudí nemôžeme zo zákona vyhodiť. Takéhoto nájomníka musíme dať vystahovať a to všetko musí byť cestou súdu. Pričom tento proces môže trvať kľudne aj 3 roky. A tiež sa stáva, že takýto nájomník aj tak dobrovoľne neodovzdá byt. Musí sa vystahovať exekučne a exekútor musí žiadať cez súd o vstup do takéhoto bytu. Nie je to jednoduché pracovať s takýmto typom ľudí. Máme prípad jednej pani, ktorá neplatila, bola vystahovaná z nájomného bytu na Moyzesovej, prešlo všetko tak ako malo byť cez súd, ale tým že mala 5 detí, tak mesto by muselo platiť detským domovom za ich umiestnenie, čo by vychádzalo na 100 eur za jedno dieťa. Teraz je však už táto povinnosť zrušená. Táto žena má len druhu. Takže v tomto prípade, si žiadosť o byt mohol požiadať i on a bohužiaľ, urobil, to isté ako ona a to už za jeden rok. Skončili potom spolu na ulici, bývali aj v súkromných bytoch, kde nájom bol okolo 500 eur. Otázka je – mali oni na zaplatenie 500 eur, keď mestský nájomný byt má nájomne len 100 eur? Teraz sa táto pani nachádza v krízovom centre aj spolu s deťmi, avšak predpokladáme, že zakročí „sociálka“ a budú sa jej deti brať do detského domova. Je tam ešte šanca, teda hlavne pre jej druhu, nájsť si ubytovanie, aby sa postaral o rodinu. Problém je, že oni sa bohužiaľ o to ani nesnažia. Pre ňu je ľahšie prísť sem a povedať „požičajte mi 4 eurá“, ktoré nikto nikdy už neuvidí. A toto sa deje každý deň. Oni nepracujú. Musia však, ale zabezpečiť stravu pre svoje deti a pre seba v krízovom centre. Aj keď poskytuje

centrum rôzne jedlá, ktoré sa im dovážajú zadarmo tesne pred koncom dátumu spotreby. Títo ľudia zrejme moc nepremýšľajú nad tým, čo bude.

Potom je tu taký prípad, kde je skupinka, alebo rodina Rómov, ktorá chodí po meste s členom na vozíčku. Tak táto rodina neplatila, vystažovala sa a pán primátor súhlasil s tým, aby sa pridelila teda na byt k jednému ich synovi a k nemu sa nasťahovalo 18 ľudí. Do jednoizbového bytu! Viete, ťažko to je s nimi (niektorými) a pravda je, bohužiaľ, že stále neplatia. V takom stave je potom aj ten byt. Je nutné po vystažovaní takýto byt poriadne dezinfikovať, čo robíme teda s každým bytom, ale zvlášť takéto byty bývajú vo veľmi zlom stave. Najhoršie na tom celom je, mimo toho, že to celé ide cestou súdu, že nakoniec zistíte, že neplatič vyhlásil osobný bankrot a všetky dlžoby prechádzajú na mesto. Ono to už vyzerá, že títo ľudia to majú asi vopred premyslené. Idú do nájomných bytov s tým úmyslom, že majú na rok, možno viac, vybavené bývanie a neriešia momentálny stav, čo je, alebo čo bude. Všetko je to aj o ich výchove a celkovom postoji. Stretla som sa s tým, že prišla takáto pani aj s malým dievčatom, dcérou, asi štvorročnou. Tá mi povedala, aby som jej dala „to zlato“. Retiazku, čo mám na krku. Tak som sa jej teda spýtala, na čo by jej bolo, na čo mi povedala, že by s nim išla do záložne a vybrala by za to nejaké peniaze. Tak sa teda pýtam jej matky, prečo učí svoje malé dieťa takýmto veciam, správaniu, pretože to dieťa je naozaj malé. Iné dieťa v tomto veku nemá ani len šajnu o tom, čo je to záložňa. A to platí nie len o Rómoch. Takýchto ľudí máme bohužiaľ veľmi veľa. Každý mesiac sledujeme, či platia. Máme evidenciu o nedoplatkoch a na základe toho predvolávame neplatičov a stretávame sa s nimi. Opäť to vysvetlím na príklade. Je istý otec, ktorý sa stará o svojho syna, ktorý je ZŤP. Poberá na neho peňažný príspevok za opatrovanie okolo 480 eur a syn má dôchodok okolo 300 eur. Tak nech majú spolu dokopy, dajme tomu, 800 eur. Kde je potom problém zaplatiť 100 eur, za nájom, plus energie, ako elektrina a podobne? Potom je predvolaný na súd, kde hovorí o tom, ako už bude platiť a uhradí všetko. Teraz, keď sme sa pozerali na prehodnotenie, má opäť 560 eur nedoplatok, to je asi 5 mesiacov nezaplatený nájom. Oni to proste neriešia. Nevie, kde je ten problém. Tiež tomu nerozumieme.

8. **Čo potom takýto ľudia uvádzajú ako dôvod, prečo neplatia nájom, pretože 100 eur je naozaj v dnešnej dobe zanedbateľná suma za nájom.**

Hovoria, že nemali, lebo si kúpili napríklad televízor a podobne. Ono to je úplne smiešne. Tvrdia, že zaplatia, ale nezaplatia. Možno prvý mesiac, alebo len splátku omeškaného nájmu, ktorá je smiešnych 5 eur a potom už nič. Alebo neodovzdajú byt do určitého termínu, ako stanoví súd. A napríklad, odsťahuje sa, ale vy tam nemôžete vstúpiť bez rozhodnutia súdu. Tak jemu každý mesiac narastá nájom, resp. nedoplatok, čiže si takto umelo zvyšuje svoje dlžoby a nakoniec sa dozvieme o ich osobnom bankrote.

V konečnom dôsledku, zo všetkých tých ľudí v zozname môžete očakávať, že väčšina spraví presne to isté. A s tým nemôžete urobiť nič. A takáto dlžoba sa môže na jednu bytovku vyšplhať aj na 40 000 eur. A to všetko musí platiť mesto. Práca s tými ľuďmi je veľmi ťažká.

9. **V rámci materských škôl sa ponúka nápad tzv. Nočnej škôlky - takáto škôlka by poskytovala možnosť umiestnenia dieťaťa v dobe, kedy je rodič v práci, napr. na nočnej, alebo poobednej smene a nemá dieťa kam umiestniť. Bol by tu priestor z pohľadu mesta realizovať takéto niečo?**

Myslím, že niečo na podobnom spôsobe u nás funguje. Sú to teda skôr ojedinelé záležitosti, kedy takéto niečo škôlka organizuje, ale aj to je na konkrétnu tematiku, čiže je to v rámci zábavy pre deti. Ako napríklad Noc Andersena, kedy deti hľadajú po škôlke rôzne poklady a potom tam aj spia. Zriaďovateľom je síce mesto, ale tieto škôlky sú už štatutármi, čiže majú svoju právnu subjektivitu. Každý jeden riaditeľ sám rozhoduje v rámci svojich kompetencií. Jedine jasličky vieme riadiť my, nemajú právnu subjektivitu. V prípade, že by bol nejaký takýto projekt možno zriadiť, tak je treba priamo kontaktovať konkrétnu škôlku a navrhnúť vedeniu takýto program, alebo osloviť súkromného zriaďovateľa, aby vytvoril takéto zariadenie.

10. **Na tému seniorov. Akým spôsobom sa dôchodca, ktorý potrebuje neustálu starostlivosť, vie dostať do zariadenia pre seniorov?**

No v prvom rade treba rozhodnutie od obce. Toto rozhoduje o tom, akým spôsobom bude zariadenie financované, teda na ako stupni odkázanosti sa daný človek nachádza. Potom, keď vieme diagnózu, je takýto občan zaradený do poradovníka žiadostí o umiestnenie. Stupne odkázanosti sú od 1 po 6 s tým, že čím vyšší je stupeň, tým je vyššia miera odkázanosti. Číslo od 4 vyššie je umiestnený do domova pre

seniorov a denného stacionáru. Na základe tohto idú finančné prostriedky smerom od štátu do zariadenia. Ak má napríklad 5-ty stupeň, tak zariadenie dostane 504 eur + príspevok od klienta, podľa toho ako má zariadenie stanovený cenník. Pre príklad súkromné zariadenie Katka. Tam je to 540 eur, ktoré zaplatí klient. Takže celé ekonomické náklady na denného klienta sú 1 044 eur. A pokiaľ na to ten človek nemá, tak sa uplatňuje vyživovacia povinnosť, kedy sa o tohto človeka stará rodina, spravidla deti. Málokto má dôchodca má dôchodok vyšší ako je niečo cez 400 eur, takže sa väčšinou tieto sumy za umiestnenie do zariadenia vyplácajú z ich celoživotných úspor, o ktoré, v konečnom dôsledku, takýmto spôsobom prídu. Katka je súkromný poskytovateľ domova pre seniorov. Mesto má k dispozícii len jeden domov, Dom dôchodcov. Tam suma, ktorú musí doplatiť klient je nižšia, vychádza to okolo 370 eur. Všetko je verejne dostupné na ich stránke, ale aj táto suma sa pravdepodobne bude zvyšovať, pretože náklady na prevádzku sú pomerne vysoké a zariadenie je takmer neziskové. Všetky ekonomicky oprávnené náklady musia byť zverejnené na ich internetovej stránke.

11. Čo sa týka ľudí bez domov, má mesto aj ubytovanie alebo útulok pre bezdomovcov?

Nocľaháreň sa zrušila. Priestory na túto nocľaháreň máme len jednu, druhú na Dušanici sme museli zrušiť, pretože sme neboli schopní tieto priestory zlegalizovať kvôli nevypracovanému pozemkom, pričom na prevádzku by sme dostali 20 000 eur ako dotáciu, takže aj v tomto je problém. Je veľa takýchto priestorov a pozemkov, ktoré nie sú vysporiadané. Priestory sú, ale buď je to takýto problém, alebo neexistujú projekty a podobne.

12. A v súvislosti s týmito pozemkami by sa nedala nadviazať spolupráca s nemocnicou? Pretože vzadu za ňou, na bývalej psychiatrickej ambulancii, ktorá je už teraz zbúraná, je veľký priestor na budovanie.

V nemocnici bezdomovcov nikto nebude chcieť. V tomto prípade je najlepšie, ak je to trocha izolovaná budova, pretože je to predsa len problémová časť obyvateľstva. Síce by to ušetrilo náklady na prípadné výjazdy sanitiek, prenájom, služby a podobne, ale viete, my sami už bezdomovcom nerozumieme. Oni budú radšej kdesi vonku, v búde, v kanáli, namiesto toho, aby išli tam, kde majú čisto, kde môžu dostať stravu a podobne. Aj teraz máme útulok, respektíve niečo ako ubytovňu, kde je kapacita 30 ľudí, no reálne tam obsadíme tak 10 – 20. Naposledy som

vybavila jednej bezdomovkyni, ubytovanie v tomto zariadení, lebo som videla, že je na tom naozaj zle. Ďalšiu bezdomovkyňu sa nám podarilo umiestniť do zariadenia Bystričan, lebo je obmedzená na právne úkony. Ale aj toto je veľmi problematické. Pomôcť ľuďom, keď sú právne obmedzení. To s nimi veľakrát nič neurobíte. Snaha tam vidno ale je, či už zo strany mesta alebo samotných obyvateľov. Zamestnanci penziónu Bystrica doniesli na Vianoce do tohto zariadenia šišky a na fašiangy tiež. Mesto sa snaží a to najmä na sviatky, aby aj tí najslabší mali pocit, že nie sú úplne stratení. Snažíme sa robiť, čo je v našich silách.

13. Mesto má aj nejakú evidenciu o týchto bezdomovcoch? Aký je počet, o koho sa jedná a podobne?

Áno, máme evidenciu. Väčšinou majú títo ľudia trvalý pobyt na mesto, no nie každý, kto má vedený trvalý pobyt na mesto Považská Bystrica je aj reálne bezdomovec. Veľa ľudí to má z rôznych špekulatívnych dôvodov. Napriek tomu, poznáme našich bezdomovcov, ktorí sú naozaj bezdomovcami, nakoľko sa s nimi stýkame a pomáhame im. Toto sú tí, ktorí žijú na dávke v hmotnej núdzi.

14. Všimla som si na stránke mesta, že máte k dispozícii ako mesto Denné centrá.

Áno, máme Denné centrá, kde sa poväčšine stretávajú dôchodci. Robia tam rôzne záujmové činnosti, stretávajú sa, chodia aj spolu plávať a podobne. Robia aj rôzne aktivity ako kolektív, či už športové alebo iné. Celkovo takýchto centier máme 6, pričom kapacita jedného je okolo 60 miest.

15. Predpokladám teda, že tieto Denné centrá sa poväčšine nachádzajú niekde tu, v centre alebo v blízkom okolí centra.

Áno, priamo tu v meste. Napríklad jedno je dole na SNP, pri štadióne, kde je obytná zóna. Tieto centrá sú tak umiestnené, aby boli v dosahu ľuďom.

Rozhovor so zamestnankyňami oddelenia sociálnej pomoci a ZPOZ -
s pani Mgr. Alenou Uríčkovou a Mgr. Blankou Cvengrošovou.

1. V čom spočíva Vaša práca?

Naša práca s rodinami je viac-menej v súčinnosti s Úradom práce. Čiže obyčajne, sú prvotné podnety z Úradu práce. Oslovia nás, že potrebujú šetrenie v rodine. Ako hovorím, ku nám nikto priamo nevolá, že poznal alebo mal nejaké problémy s určitými rodinami. Je to skôr o úzkej spolupráci s ÚPSVAR.

2. Ako pristupujete k deťom v detských domovoch? Ako riešite celkovo túto problematiku?

Momentálne, všetky tieto záležitosti opäť rieši ÚPSVAR. My, ako mesto, sme kedysi dávno robili úspory pre deti bez domova, ale odkedy sa zmenil zákon v roku 2018, tak tieto úspory už nerobíme. Dovtedy sa robili úspory tým deťom, ktoré mali pobyť na mesto Považská Bystrica. A čo sa týka umiestňovania detí do detského domova, to má na starosti už Úrad práce. My, keď dostane požiadavku od Úradu práce, že treba ísť na nejaké šetrenie, tak ideme danú rodinu navštíviť a snažíme sa to riešiť. Riešime ich životnú úroveň, podmienky, v ktorých sa nachádzajú, pýtame sa aj susedov, či je to taká závažná situácia, že to narúša aj susedov, otravuje ich to, je to nebezpečné alebo podobne. Vieme poprípade zavolať ošetrojúcemu lekárovi detí, zistiť si informácie zo školy, tak aby sme vedeli spraviť správu a takto to potom spätne posielame na Úrad práce. Priamo ÚPSVAR robí s týmito rodinami a my len zisťujeme v podstate ich stav, situáciu a poskytujeme nejakú prvotnú pomoc. Na základe takejto správy a potom riešenia situácie úradom, väčšinou súd rozhodne o tom, ako sa bude ďalej postupovať. Chodia potom s deťmi, rodičia alebo nejaká terénna pracovníčka úradu, na psychologické poradne a obdobne, podľa toho aká je situácia. Priame hlásenie dostávame skôr v prípade záškoláctva od základných škôl. Tam je to myslím okolo 15 vymeškaných a neospravedlnených hodín, kedy nám už škola hlási, aby sme takúto situáciu prešetrili a zistili, kde je problém, pretože sa jedná o zanedbávanie povinnej školskej dochádzky, na čo má v prvom rade dohliadať rodič dieťaťa. My to na našom oddelení robíme formou takého pohovoru s pani vedúcou oddelenia a obyčajne sa tie deti, s ktorými vedíme pohovor, vedia polepšiť. Potom, keď je to už nad 60 hodín, tak sa to rieši na vyšších oddeleniach, kde to riešime nie len dohovorom, ale i rôznymi sankciami. Pokojne môže dostať rodič aj pokutu. Keď je to

už nad 100 hodín, tak škola spíše oznámenie priamo na políciu. Tu sa jedná v podstate o trestný čin.

Veľakrát je naša spolupráca taká úzka, že nás aj požiadajú, aby sme im zisťovali informácie, o tom, či dané osoby majú zaplatené rôzne poplatky, napríklad komunálny odpad, alebo daň z nehnuteľnosti, či majú skutočne trvalý pobyt tu v meste a podobne. Naozaj máme úzke práce v súčinnosti s úradom práce.

3. Tým rodinám, ktoré teda prešetrujete a vidíte, že im napríklad niečo z vybavenia chýba, viete im to nejakým spôsobom poskytnúť?

Áno, samozrejme, aj teraz som napríklad niesla 2 tašky oblečenia pre deti. Keď nám ľudia donesú takéto veci, tak sa snažíme ich darovaním pomôcť iným rodinám. Dokonca sme už zariadili jednej mladej mamičke byt nábytkom. Väčšinou je to tak, že nám sem niekto zavolá, že chce darovať nábytok za odvoz. Keď nás niekto osloví, tak my si poznačíme kontakt a potom zase v súčinnosti s Úradom práce zisťujeme, kto by, čo potreboval a podľa toho potom daného človeka kontaktujeme a posunieme ďalej kontakt na osobu, ktorá nám poskytovala nábytok alebo podobne. Často sme zabezpečili, ako mesto, aj prevoz takéhoto nábytku. Stalo sa nám však aj, že sme ho nemali komu dať. Viete, veľakrát to tí ľudia nechcú. Napríklad sa stalo, že matka mala malé dieťa a sama som videla pri návšteve, že sa to dieťa nemá, kde učiť, písať si úlohy a tak. Takže by sa jej tam zišiel nejaký pracovný stôl. Ale ona ho proste nechcela. Alebo trebárs aj to oblečenie. My sa snažíme, aby to oblečenie aj nábytok bol vždy v takom stave, aby bolo možné ho ešte používať, ale tí ľudia to nie vždy chcú. A pritom to vždy triedime, nedávame im tam nejaké „šobrochy“ obnosené, špinavé alebo tak. Bolo som aj svedkom toho, ako si to obzerali, preberali a nakoniec to nechceli, lebo to nie nebolo značkové a podobne. Najlepšie by bolo, keby to bolo nové. Na jednej strane zas chápem, že áno, nové je predsa len vždy najlepšie, no na druhej strane oni na to tie peniaze nemajú a keď sa im takáto pomoc naskytá, nerozumiem, prečo ju tak odmietajú. A to vyložene na to nedajú nijaké peniaze, pretože sú to vždy nábytky, alebo aj oblečenie za odvoz. My, v konečnom dôsledku, hľadáme aj ten odvoz. Ako vravím, robíme čo môžeme.

4. Ako človek „zvonka“ by bolo možné takýmto rodinám doniesť nejaké zariadenie, oblečenie alebo podobne? Napríklad do krízového centra.

Áno, určite, veľa ľudí nám tak nosilo priamo aj do tohto centra rôzne nábytky, skrine a tak. Ale poviem Vám, že stali sa nám aj také veci, že ľudia sa veľakrát chceli

zbaviť len nejakých starých rároh, ťažkých starých skríň a nábytkov, starých gaučov a ja neviem čoho ešte. A my s tým nevieme, čo s tým máme robiť. Alebo zakaždým, keď spravíme zbierku a ľudia nám sem podonášajú staré kabáty po babke, po dedkovi, „tesiláky“, dederonové košele. My neviem, čo máme s takým, doslova, odpadom robiť. My to nemáme komu dať, to nechce nikto. To ani bezdomovci nosiť nechcú. Je to v podstate nepoužiteľné a my nevieme ako s tým naložiť. Nemáme to kde dať, ako to rozobrať a odstrániť, len to zavadzia. A takto sa ľudia zbavujú starých zbytočností. Takže je lepšie radšej vopred kontaktovať nás.

5. A čo sa týka bezdomovcov, stýkate sa a pracujete aj s nimi?

Áno pracujeme aj s nimi.

6. A z ich strany je nejaká snaha o spoluprácu, ako fungovať? Alebo je to skôr o tom, že však nejako bolo aj bude.

Zo strany mesta majú vytvorené miesto, kam sa môžu ísť uchýliť, poprípade prísť sem na úrad sa spýtať, čo môžu urobiť, nejaké VPP práce alebo tak. V zime máme vytvorené priestory na ubytovanie. Využívajú to, ale nie na plno. Ani cez tie najväčšie zimy. Oni častokrát ani nechcú. Podmienky majú vytvorené na to, aby boli v bezpečí. My, ktorí sme sa bavili s takýmito ľuďmi, tak oni už nevedia už pracovať. Kedysi na Úrade práce to fungovala tak, že chodili na rôzne aktivačné práce. Ale teraz, sú v podstate nezamestnateľní. Oni sa už nevedia zaradiť do pravidelnej práce. Mali sme aj jeden prípad, kedy sa pán zamestnal v jednej firme, ale aj to len na krátky čas. Prišli odtiaľ podnety, že skĺzol alebo mal nejaké rodinné problémy a podobne. Oni sa už nevedia zaradiť do pracovného procesu ako takého. Bohužiaľ, pre nich je to už len o nejakom lacnom víne, pečive. Jedna bezdomovkyňa sem dlho chodila, nadávala nám, že sme sa o všetkých postarali, len o ňu nie, že všetkých sme dali niekam do zariadenia a podobne. Akonáhle jej bol priznaný dôchodok, sme to začali riešiť. Bola jej posúdená žiadosť do zariadenia. V tom čase som akurát bola v ubytovni, kde mala byť umiestnená a riaditeľka mi hovorila, že pani sa dnes má nastáhovať, len ju potrebujú zohnať, pretože tam sama ešte neprišla. Samozrejme, že sa nenastáhovala, lebo nebola zrovna v krízovej situácii, nebola zima, mala dostatok peňazí a jej bolo jednoducho lepšie vonku. A túla sa v podstate do teraz. Vieme však aj o niektorých bezdomovcoch, ktorí bývali v ubytovni. Jeden teraz býva u svojej sestry, druhý je tiež niekde ubytovaný, takže netvrdím, že všetci sú nenapraviteľní. Konkrétny počet však týchto bezdomovcov nevieme. Nevedieme nejakú presnú

evidenciu, pretože nie každý, kto má trvalé bydlisko na mesto, je hneď aj bezdomovec. O takých, čo sú naozaj bezdomovci, o tých vieme. Ale oni aj tak zväčša migrujú. Tu sú aj takí z Púchova, z Rajca a podobne. Tých našich, akoby sme aj tak trocha už poznali, takže to vieme odlíšiť. Keď boli ubytovaní v nocľahárni, museli rešpektovať to, že je tam zakázané požívať rôzne omamné látky ako alkohol, drogy a podobne. No aj tak sa stali situácie, kedy sa im prišlo na to, že tam aj tak alkohol mali, alebo tam prišli už pod vplyvom. Oni nereflektujú na to, že tam mali teplú vodu, možnosti sa poumývať a tak. Ani to nespravia, pretože pre nich to je už nepotrebné. K tým drogám ešte - oni majú jasne napísané na dverách ubytovne, že tam nemôžu prísť pod vplyvom alkoholu alebo iných látok a rovnako tam nesmú takéto látky doniesť. A tak teda nepustia nikoho, kto to nesplní. Bohužiaľ, ho potom ráno nájdu niekde pred dverami zmrznutého, lebo pre neho to by bola veľká obeta vzdať sa takýchto látok. Takže buďto sa budeme držať pravidiel, alebo tá ubytovňa bude slúžiť takýmto neprispôsobivým ľuďom a bude za chvíľu zdevastovaná a nefunkčná. Keď sme im ten útulok pripravili, dali sme im tam všetko hygienicky čisté, čisté obliečky na periny, deky, paplóny, sanitu, všetko bolo pripravené, no oni neboli schopní ani si dať dole špinavé topánky, keď si ľahli na posteľ. Pre nich je ťažké rešpektovať nejaké základné pravidlá, pokiaľ ¾ roka strávia vonku v jedných nohaviciach, v bunde a v topánkach, pričom ako si ľahnú, tak i vstanú. Takže, je asi aj márne sa baviť o nejakom pravidelnom umývaní, prezliekaní a podobne. Aj keď ten personál ubytovne ich tlačí do toho, aby sa osprchovali, umyli alebo aspoň vyzuli.

7. Sú títo ľudia aj nejakو agresívni?

Nie, týchto, čo tu máme za posledné roky, tak tí ani nie. Maximálne, že sme prídu, sú pod vplyvom, hulákajú, nadávajú a tak, ale že by boli nejakí agresívni a útoční, to nie. Vyložene, že by nás ohrozovali sa nedá povedať. Možno kedysi dávno, keď sem prišli nejakí agresori, tak sme boli nútení volať políciu. Alebo, keď sme riešili nejaké rodiny, tak sme sa dozvedeli, že pán je drogový díler. Keď sme riešili deti, tak sa častokrát stalo, že sa zistilo, že rodičia boli drogovو závislí a pritom mali malé bábätko. Raz, keď som bola v takejto rodine, otvoril mi dvere práve takýto závislý muž a hneď mi zabuchol dvere pred očami. Za chvíľku mi síce otvorila jeho manželka, ale na nej tiež bolo zjavné, že nie je úplne v poriadku. V takejto situácii neviete, čo máte čakať, naozaj som mávala veľakrát strach a dokonca sme aj s kolegyňou volali políciu. Vlastne konkrétne na týchto ľudí. Mnohokrát neviete ako máte s týmito ľuďmi

zaobchádzať. Musíme veľmi opatrne voliť slová a vôbec, čo budeme robiť. Pretože sa vedia naštváť doslova za nič, za jeden krivý pohľad.

8. Čo pracovné zaradenie sociálne slabších ľudí?

Pre takýchto ľudí, podobne ako sme sa bavili o bezdomovcoch, je ťažké dodržiavať nejaký rytmus pracovného chodu. Zaradiť sa do pracovnej činnosti, mať stále zamestnanie, chodiť tam pravidelne na určitý čas. Ťažko sa títo ľudia zamestnávajú. Oni častokrát vymýšľajú, len aby do tej práce nemuseli ísť, sú na PN, vymyslia si, že sú chorí, že majú problémy v rodine a podobne. A potom aj zamestnávateľa na to reagujú. Nechcú už potom takýchto ľudí. Bud' im tú prácu nedajú vôbec, alebo len obmedzene, na nejaké dohody, alebo ich dokonca prepustia ešte v rámci trojmesačnej skúšobnej doby. Stačí len jemný náznak takéhoto správania a vedia, že s tým človekom budú len problémy. No to je problém aj toho, čo tí ľudia vidia v detstve. Mali sme prípad, kedy som osobne riešila jednu pani v čase, kedy bola dieťaťom. Jednoducho vyrastala v rodine, kde rodičia boli na podpore, nepracovali, potulovali sa a ona je teraz taká istá. Ja som im brávala sirotské, chodila na poštu, jednoducho som za nich vybavovala, čo sa dalo, len kvôli tomu dieťaťu. No bohužiaľ, keď videlo, čo robia rodičia, aký vedú život, tak taký vedie aj ona teraz. To sú jednoduchí ľudia, bez nejakých návykov, bez ničoho. Ja som im tu na úrade ukladala peniaze, chodievala som im nakúpiť a tak. No bola som dokonca ešte aj obvinená, že sa priživujem na ich peniazoch. Pričom som im šetrila zo všetkých tých príspevkov, podpory a prídavkov, hádam aj dobré 2 roky. Podarilo sa mi im našetriť peknú sumu peňazí. Samozrejme, že som im šetrila z toho, čo prevýšilo mimo toho, čo skutočne potrebovali minúť. S tým, že som im tie financie aj regulovala, aby vždy niečo mali. Potom, keď ma obvinili, som sa rozhodla, im tie peniaze teda dáme. Dopadlo to tak, že peňazí za 2 dni nebolo. A čo potom? Dokonca v jednej firme v strojárňach, v priemyselnom parku, som jednému mužovi zháňala robotu. Často však počujete od zamestnávateľa, že určite takéhoto človeka nezamestná, lebo má s takými zlé skúsenosti. My to na jednej strane chápeme. Na druhej strane zas vidíme tu potrebu práce. Snažíte sa niekomu pomôcť, ale je to veľmi ťažké a veľakrát demotivujúce, keď vidíte, čo sa deje a nie je na to žiadna odozva.